

Adressen organisaties en instellingen

Ondanks de momentopname van deze lijst – 1/10/2012 – geeft die een goed beeld van wat er leeft in Kuregem. Mijn excuses aan de organisaties die ik toch zou vergeten zijn.

- 1 Aartsbisdom Mechelen-Brussel — Rossinistraat 47
- 2 Agence Immobilière Sociale-Quartiers — Vooruitgangstraat 323/8, 1030 Schaarbeek
- 3 Agora — Grondelsstraat 92
- 4 Aiguille d’or (L’) — Clemenceaulaan 43
- 5 Al Fath — Scheikundigestraat 21
- 6 Alhambra — Rossinistraat 14-18
- 7 Alkhayria Belgica — Broyèrestraat 17-23
- 8 Alzheimer Liga – Centre Info DEMences (IDEM) — Brogniezstraat 46
- 9 Amis de l’Etincelle (Les) — Charles Parentéstraat 5
- 10 Anderlechtse Haard — Bergensesteenweg 595
- 11 Arbre à papillons (L’) — Lemmensplein 21
- 12 Arc-en-Ciel – Project Sociale Cohesie – HUVAK — Grondelsstraat 59
- 13 Assainissement et Amélioration du logement populaire (Assam) Brouckèreplein 12, 1000 Brussel
- 14 Association des jeunes camerounais(es) de la Belgique (Ajecab) Van Schoorstraat 24, 1030 Schaarbeek
- 15 Association des Maisons d’Accueil et des Services d’Aide aux Sans-Abri (AMA) Gheudestraat 49
- 16 Association des ressortissants nigérians de Belgique (Arnibel) Heyvaertstraat 37, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
- 17 Association d’information, d’aide et d’éducation pour la femme, le couple et la famille (ADIF) – Infor-Femmes — Clemenceaulaan 23
- 18 Association Sociale et Culturelle de Travailleurs Turcs en Belgique (L’) (ASCTTB) August Gevaertstraat 39
- 19 Atelier du Midi — Onderwijsstraat 78
- 20 Atlas — Passerstraat 5
- 21 Atrium Kuregem — Scheikundigestraat 34-36
- 22 Atrium Zuid — Paul-Henri Spaaklaan 29, 1060 Sint-Gillis
- 23 Au Ryad — Brogniezstraat 80A
- 24 Avicenne — Scheikundigestraat 35
- 25 Beeldenstorm — Bergensesteenweg 145
- 26 Belgique Islamique Fédération (BIF) – Gençlik Teskilati (Centre des Jeunes) Cureghem Au Féminin — Onderwijsstraat 90-92
- 27 Bocage (Le) — Transvaalstraat 30
- 28 Booty — Hoedstraat 186
- 29 Boutique Culturelle (La) – Partenariat de Cureghem — Van Lintstraat 16
- 30 Brede School Kuregem — Georges Moreaustraat 104
- 31 Brusselleer — Georges Moreaustraat 110
- 32 Buurthuis Heyvaert — Nijverheidskaai 32, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
- 33 Buurthuis Scheikundige — Scheikundigestraat 35
- 34 Buurtsport — Hovenierstraat 100, 1081 Koekelberg
- 35 Cactus (Le) — Van Lintstraat 16
- 36 Capucines (Les) — Herzieningslaan 75
- 37 Carrefour — Eloystraat 114
- 38 Centre Anderlechtois de Formation (CAF) — Scheikundigestraat 34-36
- 39 Centre de Formations — Slachthuislaan 50
- 40 Centre de Planning Familial du Midi (CPFM) — Clemenceaulaan 23
- 41 Centre des Jeunes d’Anderlecht — Van Lintstraat 29
- 42 Centre d’Etude Belgo-Espagnol Pablo Iglesias — Ropsy-Chaudronstraat 7B
- 43 Centre Socioculturel Alevi de Bruxelles (CSAB) — Bergensesteenweg 439
- 44 Centre Technologie d’Avancée (CTA) — Slachthuislaan 50
- 45 Centres d’Education et de Formation en Alternance Brussel (CEFA) Slachthuislaan 50

- 46

Centres d'Education et de Formation en Alternance d'Anderlecht (CEFA)
Brogniezstraat 170
- 47

Centrum voor Stadsvernieuwing (CSV) — Bergensesteenweg 211
- 48

Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO) Brussel — Materiaalstraat 67
- 49

Cercle Majeur du Ndé — Clément de Clétystraat 4
- 50

Chrysalide — Hoedstraat 36/8
- 51

Cirqu'conflex — Rossinistraat 14-18
- 52

Clinique du Vêtement – Sawa Solidarité Couture Intercontinental
Kliniekstraat 18
- 53

Club 3 x 20 — Georges Moreaustraat 102
- 54

Comédie de Bruxelles (La) – The Egg — Barastraat 175
- 55

Commissariaat Politie Zuid — Van Lintstraat 2
- 56

Consulat Général du Royaume du Maroc — Veeartsenstraat 55
- 57

Contrat Communal de Cohésion Sociale – Fonds d'Impulsion à la Politique
des Immigrés – Vie Associative Francophone d'Anderlecht — Ropsy-Chaudronstraat 7
- 58

Convergences — Herzieningslaan 36-38
- 59

Corsaires (Les) — Scheikundigestraat 34-36
- 60

Cosmos – Grot van Ali Baba – Afrikaanse mama's — Dr. De Meersmanstraat 14
- 61

Cours Industriels (CI) — Slachthuislaan 50
- 62

Cultuurbanket — Georges Moreaustraat 5
- 63

Curegh'aime Cohésion Sociale – Huurdersbond — Albert I-square 23
- 64

Curo-Hall – Maison de la Cohésion Sociale — Ropsy-Chaudronstraat 7
- 65

Curosport — Van Lintstraat 43
- 66

Cyber 53 — Scheikundigestraat 34-36
- 67

Déma-R-âges — Gosseliesstraat 8, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
- 68

Denkmal – De Cock Jan — August Gevaertstraat 15
- 69

Dienst gebouwen en huisvesting — Transvaalstraat 21
- 70

Dienst Maatschappelijke Actie — De Fiennesstraat 75
- 71

Dienst Openbare Reiniging — Albert I-square 20
- 72

Divino Niño — Dr. De Meersmanstraat 12
- 73

Eco Innovation – Vert d'Iris — Scheikundigestraat 34-36
- 74

Ecole Industrielle Notre-Dame (EIND) — Jorezstraat 8A
- 75

Ecole Sainte-Marie — Bergensesteenweg 176
- 76

Ecole Saint-François Xavier — Eloystraat 74
- 77

Ecole Saint-Pierre — Bergensesteenweg 219
- 78

Ecole Saint-Pierre — Pastoor Cuylitsstraat 30
- 79

Einde van de Wereld ('t) – Vrolijke Grondels – Burengroep — Grondelsstraat 59
- 80

Elmer Zuid — Herzieningslaan 77
- 81

Enasco — Van Lintstraat 75
- 82

Erasmus — Nijverheidskaai 170
- 83

Espace 16 Arts — Rossinistraat 14-18
- 84

Espace Culturel Belgo-Camerounais (ECBC) — Sergeant De Bruynestraat 71
- 85

Etimoc Triangle — Luchtvaartsquare 7A
- 86

Etincelle (L') — Veeartsenstraat 17
- 87

Euclides – Technoweb — Scheikundigestraat 34-36
- 88

Excelsior — Eloystraat 80
- 89

Fababel — Berckmansstraat 107, 1060 Sint-Gillis
- 90

Federatie van de Bicommunautaire Maatschappelijke Diensten (FBMD)
Gheudestraat 49
- 91

Fédération des Services Sociaux (FdSS) — Gheudestraat 49
- 92

Femma Intercultureel — Pletinckxstraat 19, 1000 Brussel
- 93

Formation et Aide aux Entreprises (FAE) – Sireas — Brogniezstraat 46
- 94

Gemeenschapswachten – Technopreventie — August Gevaertstraat 19
- 95

Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
(GOMB) — Gabrielle Petitstraat 6, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
- 96

Globelink — Sergeant De Bruynestraat 78-82
- 97

Groen — Sergeant De Bruynestraat 78-82
- 98

Groep Intro Brussel — Charles Parentéstraat 28
- 99

Groep Intro Brussel — Charles Parentéstraat 6

Tekst

Dirk De Caluwé

Foto's

ADIF – Infor-Femmes

Kaarten

Beeldenstorm

Vormgeving

Kurasaw Productions, www.kurasawproductions.be

Druk

Gillis Printing Company

Dank aan

Touria Aziz voor haar bijdrage ‘Huisartsen Louis Ferrant en Els Van Hooste stellen hun werking, MediKuregem, voor’;

Karim Boulmaïz, Hugo Carmeliet, Bernard Cassiers, Véronique De Leener, Pierre Demol, Eva De Pauw, Mark D’Hondt, Louis Ferrant, Jean-François Harou, Nik Honinckx, Wojciech Kacprzychi, Johan Martens, Rafaela Martinez, Koen Muziek, Annelies Robberechts, Brian Rotsaert, Laurent Seinlet, Lieven Soete, Patrick Stélandre, Lieven Suys, Marie-Thérèse Szewczyk, Joris Tiebout, Barbara Tomson, Gunter Vandeplas, Els Van Hooste, Bart Vetsuypens voor het nalezen van de teksten en de vele suggesties;

Leo Van linden voor de stijl- en taalcorrecties;

Jean-Marie De Smet voor vertalingen;

Latifa Ben Messaoud, Colette Braitbart, Fernanda Costa da Silva, Stéphanie Demeestère, Laure Geerts, Safya Laidi, Patricia Langerock, Elise Leveugle, Housnia Oualdlhadj, Caty Sprimont voor de foto’s en de geluidsopnamen;

Manu Aerden, Pol Arnauts, Najet Benkhiye, Amandine Billon, Luc Blancke, Mélodie Botwin, Hannes De Geest, Véronique De Leener, Didier De Swert, Christiaan De Vilder, Adrien Dewez, Niki D’Heere, Isabelle Durieux, Dirk Gillis, Nik Honinckx, Hamadou Ka, Diana Khramtsova, Leopold Lapage, Johan Martens, Ana Perez, Elke Roex, Johan Serck, Albert Stas, Joris Tiebout, Bart Vandeput om de realisatie mee mogelijk te maken.

Contact

Dirk De Caluwé – 0484 916 252 – dirkdca@gmail.com

ISBN 978 90 817848 1 8

Wettelijk depot D/2013/12.692/1

NUR 758

Verkoopprijs € 8,95

Uit deze uitgave kan worden overgenomen mits de bron wordt vermeld en een exemplaar van de publicatie wordt bezorgd.

Reeds eerder verschenen: Kuregem. Deel 1. Historische context.
Het werk is verkrijgbaar in gedrukte vorm of te downloaden op de websites van de uitgevers en steungevers. Dezelfde publicatie in het Frans is enkel te downloaden.

KUREGEM

DEEL 2

GOED NIEUWS

IS EEN UITGAVE VAN

ADIF – Infor-Femmes

Beeldenstorm

Het Zuiden in Zicht

Oxfam-Wereldwinkel Heist-Goor-Hulshout

Intal-ICS Heist-op-den-Berg

MAKS – Media Actie Kuregem-Stad

Samenlevingsopbouw Brussel

Tochten van Hoop Brussel

MET STEUN VAN

Abattoir

Atrium Kuregem

Atrium Zuid

Gemeente Anderlecht – Schepen Vlaamse Gemeenschapsmateries

Gillis

huisvandeMens Brussel

Vlaamse Gemeenschapscommissie

Uitgave januari 2013

Inhoud

Inleiding.....	5
Kuregem, haar bevolking	7
Inkomen	11
Tewerkstelling	17
Onderwijs en opleiding	21
Wonen	27
Huisartsen Louis Ferrant en Els Van Hooste stellen hun werking, MediKuregem, voor	35
Leefomgeving	39
Cultuur en vrije tijd	45
Bronvermelding en bibliografie	48
Adressen organisaties en instellingen	uitklapbaar gedeelte cover
.....	1 tot 45
.....	46 tot 99
.....	100 tot 155
.....	156 tot 209

Zes jaar vond het werelddans- en muziekfestival Maisha plaats onder de overdekte markt van Abattoir. In 2012 verhuisde het festival naar de overkant van de Ropsy-Chaudronstraat, naar de Curo-Hall. Colette, als vrijwilligster werkzaam bij Infor-Femmes, was er aanwezig: "Ik heb genoten van het Afrikaanse feest. Er heerste een fantastische sfeer. De mensen waren zeer gastvrij en vriendelijk."

Cirqu'conflex tijdens een atelier in Espace 16 Arts, gelegen in de Rossinistraat. Het sociale circus brengt jongeren en ouderen van 8 tot 88 jaar tijdens verscheidene dagen in de week samen. Het is één van de vele organisaties in Kuregem die ervoor kiest om via hun activiteiten de sociale cohesie in de wijk, de culturele mix en de maatschappelijke participatie te bevorderen.

Inleiding

Kuregem is geen eiland. De wijk maakt deel uit van de westelijke eerste kroon, gelegen aan het kanaal, met uitlopers richting Noord- en Zuidstation. In deze zone – ook wel de Brusselse banaan of croissant genoemd – is het aantal kinderen het talrijkst, is er een sterke oververtegenwoordiging van jongeren in het beroepsonderwijs, zijn de inkomens laag, zijn de groene ruimten en de privétuinen het zeldzaamst en is de omgeving het minst gewaardeerd.

Naarmate de socio-economische omstandigheden ongunstiger zijn, zullen ook de sociale grondrechten – het recht op wonen, inkomen, onderwijs, werk, medische verzorging, cultuur en participatie – van een steeds groter wordend deel van de bevolking niet meer gegarandeerd zijn. Het in beeld brengen van organisaties die deze grondrechten proberen te verbeteren voor de Kuregemse bevolking vormt in belangrijke mate het onderwerp van dit deel over Kuregem.

Belangrijk daarbij is dat we hun acties en projecten plaatsen in een breder perspectief want de impact van deze initiatieven is beperkt. Fundamentele oplossingen zijn nodig. De vele Kuregemse organisaties wijzen hiermee wel de beleidsverantwoordelijken op hun plichten. Ze geven ook de weg aan hoe het kan en moet. Ze tonen dat enkel door volgehouden inspanningen resultaten mogelijk zijn.

Dagelijks worden er stappen gezet om Kuregem leefbaar te maken. Heel het jaar door gebeuren er zaken die de moeite waard zijn. Deze diverse wijk biedt trouwens vele mogelijkheden. Er is de grote variëteit aan klein- en groothandel, er zijn de bruisende markten, er zijn de talrijke verenigingen die werken aan een wijk waar het aangenaam is om te wonen, te werken of te passeren. Er wonen vele jonge mensen die bruisen van energie.

Media en politici kunnen een ander verhaal brengen en een andere boodschap uitdragen dan louter het negatieve waarmee mensen dagelijks om de oren worden geslagen en dit gaan aannemen als de enige waarheid. Door overdreven aandacht te schenken aan bepaalde zaken die slecht functioneren in de wijk dient men de werkelijke problemen – de herverdeling van de rijkdom, de sociale achteruitstelling, de werkloosheid... – niet onder de aandacht te brengen. Negatieve berichtgeving werkt dan als bliksemafleider en stigmatiseert ten onrechte een hele wijk.

Er zijn problemen in Kuregem en die vragen naar oplossingen. Daarvoor zijn middelen, vele middelen nodig. Voor vele organisaties is het jaarlijks vechten om de nodige subsidies te verkrijgen en als het kan nog iets meer. Bedelen om geld voor projecten die echt wel nodig zijn, vraagt kostbare tijd die niet kan gaan naar het eigenlijke werk. Kuregem verdient beter.

Om de twee jaar is er in het Brussels gewest de Zinnekeparade waar bewoners, verenigingen, scholen en kunstenaars samenwerken om een artistiek project uit te werken, dat het resultaat is van ieders culturele bagage. Zinnekes gaan praten op hun gemengde roots. Partners die elkaar niet of nauwelijks kennen, gingen in 2012 ook in Kuregem aan de slag. Op de foto – met op de achtergrond de Sint-Franciscus Xaveriuskerk en de gemeentelijke basisschool Carrefour – de voorbereidende optocht waaraan verschillende Kuregemse organisaties deelnamen.

Talrijke verenigingen waaronder Les Amis de l'Étincelle, Infor-Femmes (foto), Brusselleer, Le Cactus, Centre Anderlechtois de Formation, Centre Socioculturel Alevi de Bruxelles, Convergences, Huurdersunie van Anderlecht-Kuregem, Institut de la Vie, Ligue de l'enseignement, Lire et Écrire, La Rosée, Toit de l'Amour en Union des Femmes Libres pour l'Égalité des Droits organiseren in Kuregem alfabetisatielessen.

Kuregem, haar bevolking

De voornaamste gebruikte bronnen voor de grafieken met betrekking tot de bevolking, het inkomen en de tewerkstelling in deze publicatie zijn de Federale Overheidsdienst Statistiek en Economische informatie en de Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De meest recent beschikbare statistische gegevens tot op het niveau van een wijk zijn minstens 3 tot 4 jaar oud omdat het enige tijd vraagt om de beschikbare informatie op een betrouwbare manier te verwerken.

Kuregem telde 22 741 inwoners op 1 januari 2009. Van 2001 tot 2009 is de bevolking toegenomen met meer dan 20%. De vooruitzichten zijn dat de Kuregemse bevolking verder zal blijven groeien. De komende tien jaar nog met meer dan 20%.

De bevolkingsdichtheid in Kuregem is hoog. Het gemiddelde bedraagt er 11 741 inwoners per km² maar de buurten rond het gemeentehuis en de twee kerken hebben een dichtheid ver boven de 20 000 inwoners per km². Hierbij dienen we dan nog de mensen zonder wettig verblijf te tellen van wie sommigen hun aantal ramen op twintig procent van de bevolking.

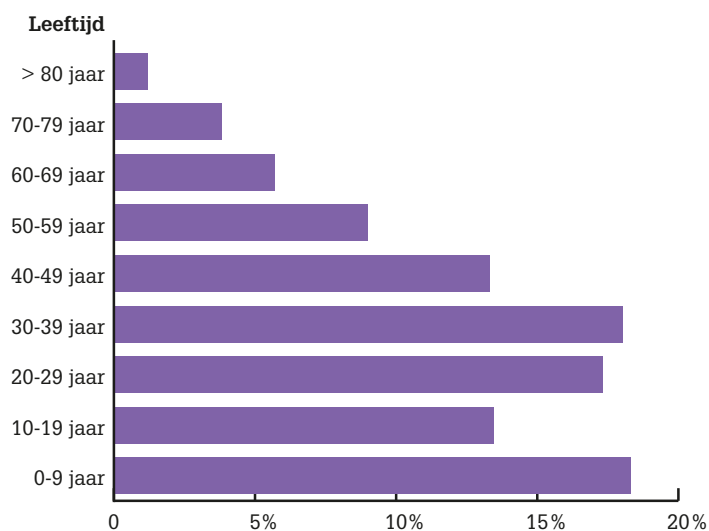
Kuregem telt een groot aantal vreemdelingen. Veertig procent van de bevolking heeft geen Belgische nationaliteit. Wanneer we rekening houden met de nationaliteit van oorsprong, de eigen voormalige nationaliteit of die van de ouders, dan is het merendeel van de bevolking van buitenlandse origine. Van de vreemdelingen heeft 27% een Noord-Afrikaanse (vooral Marokkaanse) nationaliteit, 26% een Zuid-Europese (Italiaanse, Portugese, Spaanse, Griekse), bijna 15% een Oost-Europese (vooral Roemeense en Poolse), ruim 12% een Zwart-Afrikaanse (vooral Congolese en Kameroenese), 9% een Aziatische (vooral Turkse en Pakistaanse), 7% een West- of Noord-Europese (vooral Franse) en 2,5% een Amerikaanse (vooral Braziliaanse).

Jongvolwassenen en jonge kinderen zijn in Kuregem sterk oververtegenwoordigd. Dit wordt verklaard door een hoog geboortecijfer, dat verbonden is met de aanwezigheid van een groot aantal jonge volwassenen op vruchtbare leeftijd in de migrantenbevolking, en doordat gedurende de laatste jaren steeds meer gezinnen met kinderen, vooral van niet-Europese origine, in de stad blijven wonen.

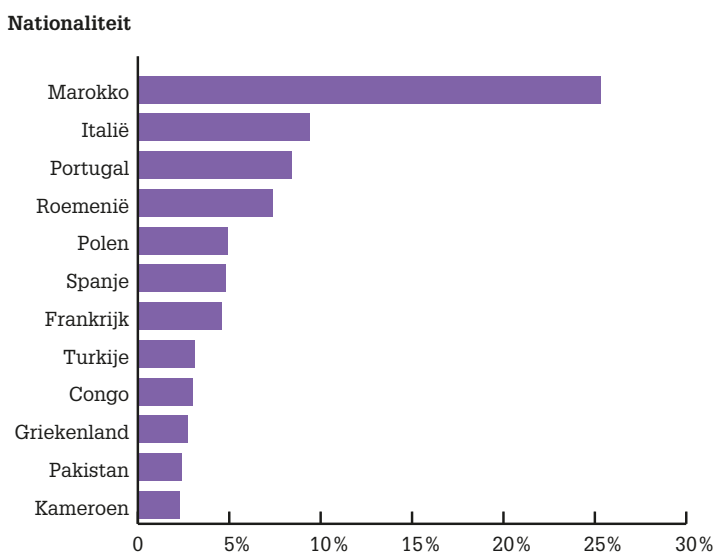
Kuregem heeft een zeer jonge leeftijdsstructuur. De gemiddelde leeftijd is 31 jaar. Veertig procent van de Kuregemse bewoners is geen 25 jaar. Een kwart van de bevolking is geen 15 jaar en ruim één op de tien is 4 jaar of jonger. Van veroudering van de bevolking is geen sprake. Amper 7,6% is 65 jaar of ouder.

Op 1 januari 2009 telde Kuregem 9 577 huishoudens met een oververtegenwoordiging van alleenstaande mannen (32%) en ook een groter aandeel van grote gezinnen. Dertien procent van de gezinnen telt 5 personen of meer en ruim zes procent minstens 6 personen. Ook het aantal alleenstaande moeders met kinderen ligt hoger (12%).

Leeftijdsverdeling van de Kuregemse bevolking

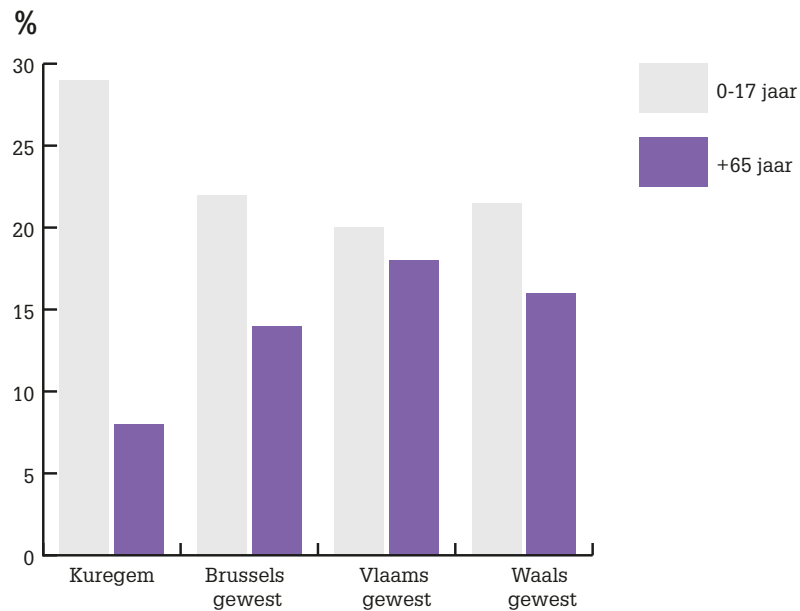

Aandeel van de voornaamste 12 nationaliteiten in de vreemde bevolking in Kuregem

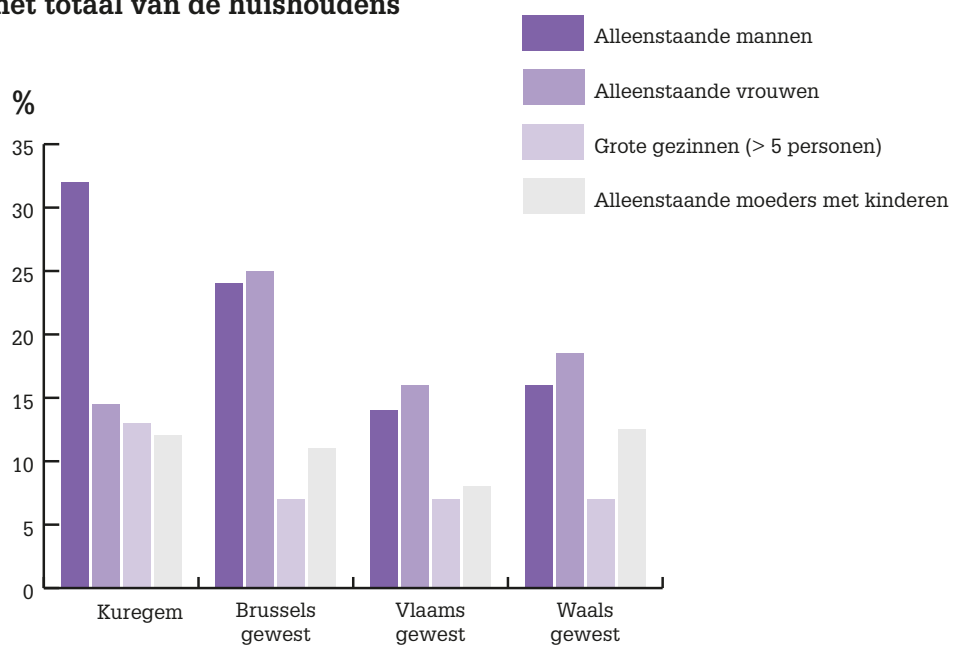

Bron: FOD Statistiek en Economische informatie — 01/01/2009

Aandeel jongeren en ouderen in de bevolking

Aandeel alleenstaande mannen en vrouwen, grote gezinnen en alleenstaande moeders met kinderen in het totaal van de huishoudens

We nemen een kijkje in de tweedehandskledingwinkel van Cosmos. Een klant wist aan de groep van Infor-Femmes, die verschillende mensen uit de wijk interviewde, het volgende te vertellen: "Het enige dat ik wens, is dat er meer centra komen voor mensen in moeilijkheden. Er zijn zoveel mensen die op straat leven!"

In Kuregem is een sterke groei aan zelfhulporganisaties waar te nemen. Ze worden vaak opgericht door mensen van vreemde origine en hebben als doel mensen op sociaal vlak of bij hun integratie te helpen. Sommige initiatieven zijn van korte duur, andere kunnen een meer standvastige werking uitbouwen. Op de foto de bestelauto van International World Helps, die deze organisatie bij gebrek aan financiële middelen ondertussen heeft moeten verkopen.

Inkomen

België is een welvarende democratie waar in principe ieders recht op een menswaardig bestaan gegarandeerd is. Maar de realiteit is anders. Door sociale uitsluiting en maatschappelijke achterstelling blijven nog veel mensen verstoken van hun grondrechten. Armoede spreidt zich uit over verschillende levensdomeinen die als een web met elkaar verbonden zijn: lage scholing, werkloosheid, discriminatie op de arbeidsmarkt, faillissement, slechte huisvesting, echtscheiding, schulden, ziekte, invaliditeit...

Aan de hand van de belastingaangiften van het netto belastbaar inkomen kunnen we een idee vormen van het inkomen op het niveau van de buurten. Het mediaan inkomen geeft een beter beeld dan het gemiddelde inkomen omdat het minder wordt beïnvloed door extreme waarden. Het mediaan inkomen is het inkomen dat wordt bereikt door de helft van de aangiften. Het verdeelt de aangiftes in precies twee helften: de ene helft zit boven de mediaan, de andere helft zit eronder. In de meeste Kuregemse buurten lag in 2009 het mediaan inkomen per aangifte onder de 13 000 euro per jaar. In het Brussels gewest lag dit op 17 296 euro en in Vlaanderen op 21 980 euro.

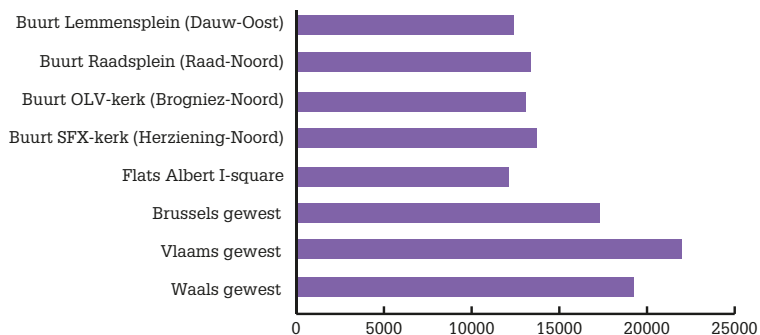
Het inkomen van de huishoudens stemt niet juist overeen met het inkomen waarover de huishoudens daadwerkelijk beschikken, m.a.w. de koopkracht. Toch blijft het interessant als indicator. We moeten er echter rekening mee houden dat voor Kuregem het laag mediaan inkomen nog overschat is omdat de cijfers enkel slaan op de personen die een belastingaangifte indienen. Mensen zonder wettig verblijf worden meestal niet meegerekend en er wordt geen rekening gehouden met de te lage inkomens onder het belastbaar minimum. Minstens 30% van de gezinnen in Kuregem is niet opgenomen in de fiscale statistieken. Over het algemeen wordt het mediaan inkomen in buurten met veel lage inkomens overschat.

In buurten met veel hoge inkomens is er meestal een onderschatting van het inkomen omdat er geen rekening wordt gehouden met alle inkomsten zoals de onroerende inkomsten, de rentes, de uitkering van dividenden en de inkomsten van internationale ambtenaren. De inkomensverschillen tussen de buurten in Kuregem en een buurt elders in het Brussels gewest of in de periferie waar het mediaan inkomen hoog ligt, zijn dus nog groter dan blijkt uit het cijfermateriaal. Bovendien is de kloof tussen arm en rijk de laatste tien jaar nog toegenomen en blijft ze verder groeien.

De welvaartsindex is een index die door de overheid wordt berekend om het gemiddelde inkomen van een grondgebied te vergelijken met het gemiddelde nationale inkomen. De welvaartsindex van België wordt gelijkgesteld aan 100. De welvaartsindex van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bedraagt 83,5 en die van het Vlaams gewest 106, wat betekent dat het gemiddelde inkomen per inwoner van Brussel 16,5% lager en dat van Vlaanderen 6% hoger ligt dan dat in het Rijk. Het gemiddelde inkomen per inwoner van Kuregem ligt 50 tot bijna 60% lager.

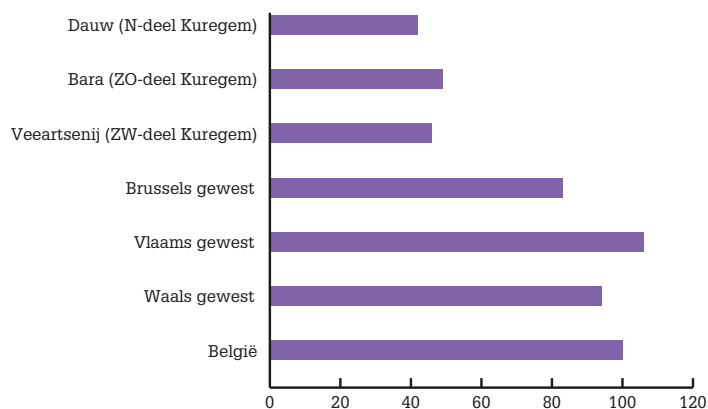
Mediaan inkomen op basis van belastingaangiften in euro

Bron: FOD Statistiek en Economische informatie — 2009

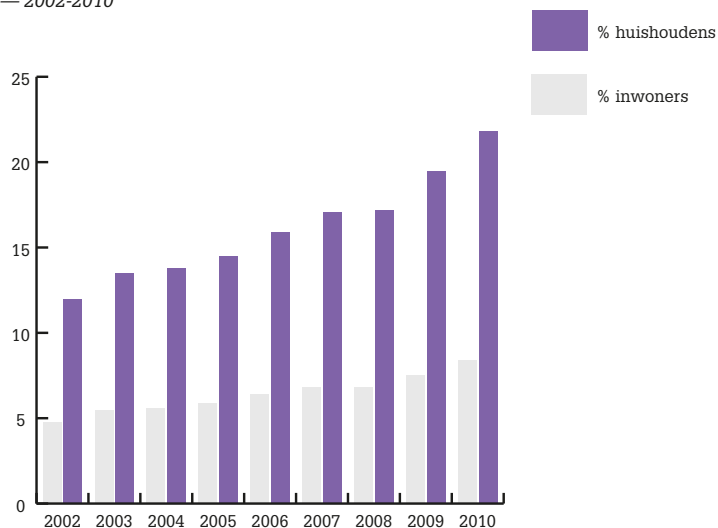
Welvaartsindex

Bron: Wijkmonitoring — 2008

Percentage rechthebbenden op leefloon in Kuregem (enkel Anderlecht)

Bron: OCMW Anderlecht — 2002-2010

In Kuregem is er een sterke ondervertegenwoordiging van een inkomen uit arbeid. Vele gezinnen in Kuregem halen hun inkomen uit een werkloosheidsuitkering of uit een ander vervangingsinkomen. De lage activiteitsgraad van de vrouwen draagt ook niet bij tot een verhoging van het gezinsinkomen. Omdat er in Kuregem een jonge bevolking woont, bekomen weinig inwoners hun inkomen uit een pensioen behalve in de flatgebouwen aan de Albert I-square en in de Grondelsstraat, waar veel gepensioneerden wonen.

Het leefloon bedraagt 785,61 euro voor een alleenstaande en 1047,48 euro voor een gezin (1/2/2012). In België ligt de armoederisicodrempel, berekend volgens een Europese norm (EU-Statistics on Income and Living Conditions), voor een alleenstaande op 973 en voor een gezin op 2044 euro.

Het aantal gerechtigden op het leefloon is hoog in Kuregem. Onder hen veel jonge mensen (18-24 jaar). Onder de 65-plussers zijn er nog altijd personen die afhangen van het OCMW omdat zij geen recht hebben op een andere uitkering. De laatste 10 jaar is het aantal personen in Kuregem die recht hebben op een inkomen van het OCMW gestegen en dit in sterkere mate dan elders.

Aan het Zuidstation, aan metro- en bushaltes, op de markten, aan moskeeën of langsheen de straat treffen we regelmatig bedelaars aan. Ten onrechte worden ze vaak gestigmatiseerd. Over bedelaars leven heel wat mythes zoals het bestaan van bedelnetwerken. Onderzoek toont echter aan dat deze niet bestaan. De opbrengst is zo laag dat een netwerk opzetten niet echt loont. Vanaf 2005 werd gedwongen bedelarij in ons land strafbaar gemaakt en bij wet verboden. Sindsdien is nog niemand veroordeeld voor dergelijke praktijken.

Het inkomen en de welvaart gaan er in Kuregem op achteruit. Mensen die de middelen hebben, zoeken een aangename plek om te wonen. Of ze kopen elders een huis want in Kuregem zijn de vastgoedprijzen te hoog. Toch zijn er ook jonge tweeverdieners die investeren in de wijk en er een huis kopen. Een tweede reden waarom het inkomen daalt, is het aanzuigefect van Kuregem op nieuwkomers. Een belangrijk deel van hen is jong en arm.

Sommige groepen komen vlugger in armoede terecht. Laaggeschoolden hebben een armoederisico van 22,3% tegenover hooggeschoolden 6,5%. Ook gezinnen zonder inkomen uit arbeid, recent ook jongeren onder de 25 jaar en nieuwkomers, hebben veel meer kans om in armoede terecht te komen. Niet iedereen kan terugvallen op een sociaal en/of familiaal netwerk. Alleenstaande ouders met kinderen (eenoudergezinnen) lopen driemaal meer kans.

Legio zijn momenteel de werkingen die omwille van bezuinigingen of omwille van andere of nieuwe beleidsprioriteiten de broeksriem moeten aanhalen. We stellen een groeiende kloof vast tussen het beleidsdiscours en de beleidsdaden van de vele overheden. Ook zolang het neoliberale Europa in zijn daden kiest voor groei en neoliberalisme blijft het in de armoedebestrijding bij woorden in de wind. Vandaag wordt een beleid gevoerd van stedelijke ontwikkeling voor een aantrekkelijke en verkoopbare stad voor de middenklasse. Dit houdt de onrechtvaardige maatschappelijke structuur in stand.

Enkele sociale restaurants bieden goedkoop warme maaltijden aan. In de meeste gevallen zijn deze restaurants ook tewerkstellings- of opleidingsinitiatieven. Op twee plaatsen worden in Kuregem voedselpakketten verdeeld.

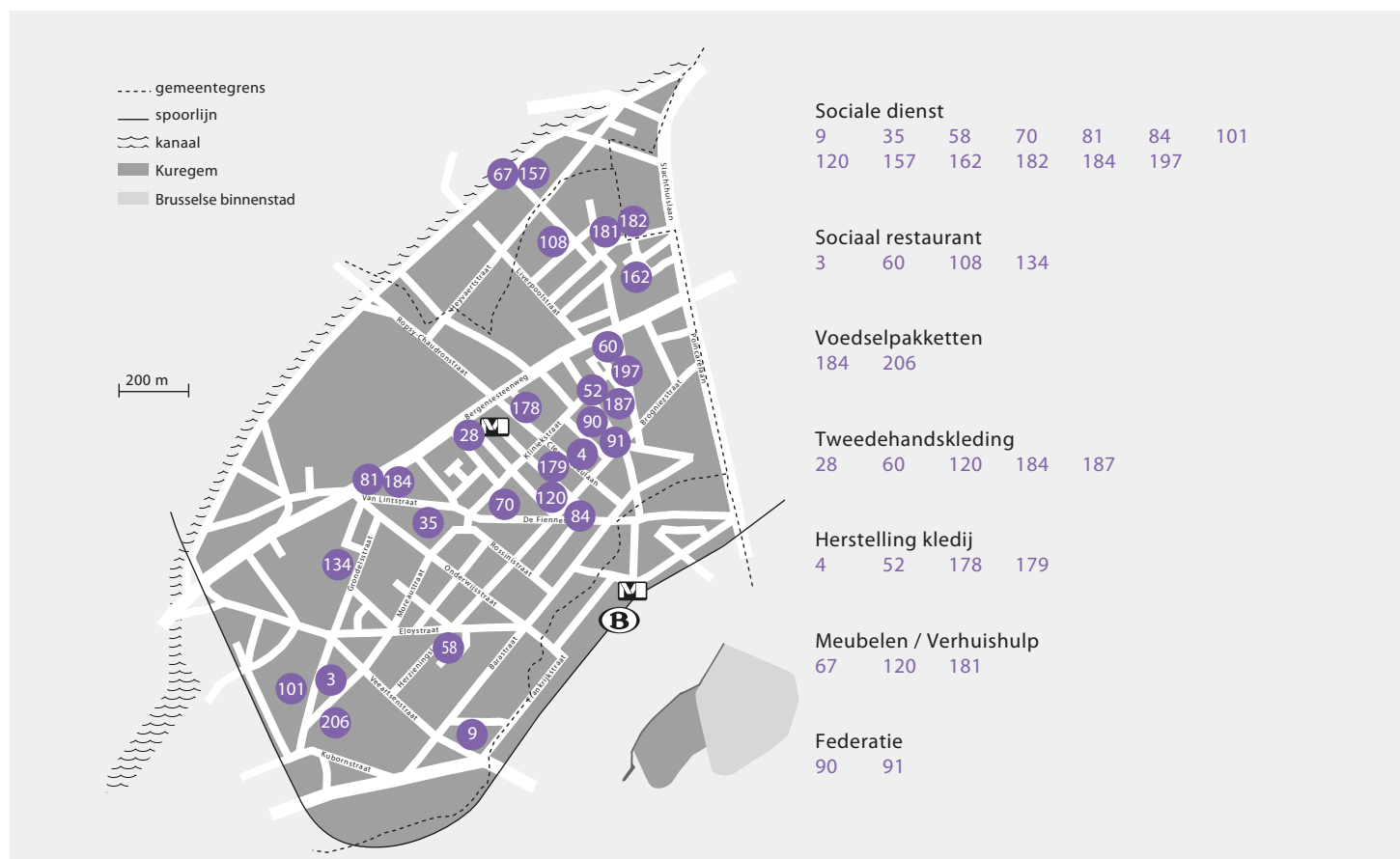

In Kuregem bestaat een heel netwerk van goedkope winkels. Ook op de markten zijn vele artikelen goedkoper dan elders. Daarnaast zijn er een reeks winkels waar allerlei spullen tweedehands worden verkocht of kunnen hersteld worden. Op die manier wordt het leven in Kuregem een stuk goedkoper. Je kan voor een belangrijk deel spreken van een overlevingseconomie.

Werk kan een belangrijk element zijn om mensen een hoger inkomen te verschaffen. Mensen aan het werk zetten is bij het activeringsbeleid een prioriteit om ze zo uit de armoede te halen. Een job hebben is echter niet altijd voldoende om te voorkomen dat iemand in armoede terechtkomt. Een laag loon, een beperkt aantal gepresteerde arbeidsuren of het gegeven dat iemand meerdere personen ten laste heeft, kunnen leiden tot armoede bij werkenden. Meer dan eens komen werkenden terecht in ondankbare werkomstandigheden en werken ze voor een onvolwaardig loon. De 'working poor', mensen met werk die toch onder de armoedegrens leven, blijven stijgen.

Armoede is geen goed nieuws en ook de armoedebestrijding is dit niet. Rijkdom trouwens ook niet want zonder rijkdom is er geen armoede. Herverdeling dan. Armoede oplossen vraagt een ander beleid. Er kunnen inderdaad beleidsmaatregelen worden genomen die een herverdelend effect hebben. Armoede bestrijdt je met een degelijke openbare dienstverlening en met een stevige sociale zekerheid. Vandaag gebeurt net het omgekeerde. Eén voorbeeld. Het afschaffen van de hoogste belastingvoeten (55 en 52,5%) kost de staatskas jaarlijks 6 miljard euro. De sociale minima optrekken tot boven de armoedegrens kost jaarlijks 1,25 miljard euro. De eerste maatregel werd een paar jaar geleden doorgevoerd, de tweede nog steeds niet.

Voor de vele initiatieven in Kuregem die maaltijden tegen een sociaal tarief aanbieden, voedselpakketten uitdelen, tweedehandskleding tegen een prikje verkopen of aan sociale hulpverlening doen, is het dweilen met de kraan open. Hoopgevend daarentegen zijn de talrijke initiatieven in Kuregem die de moed niet opgeven, die door dagelijks paraat te staan zich blijven verzetten tegen armoede en blijven geloven dat een andere samenleving zonder armoede mogelijk is.

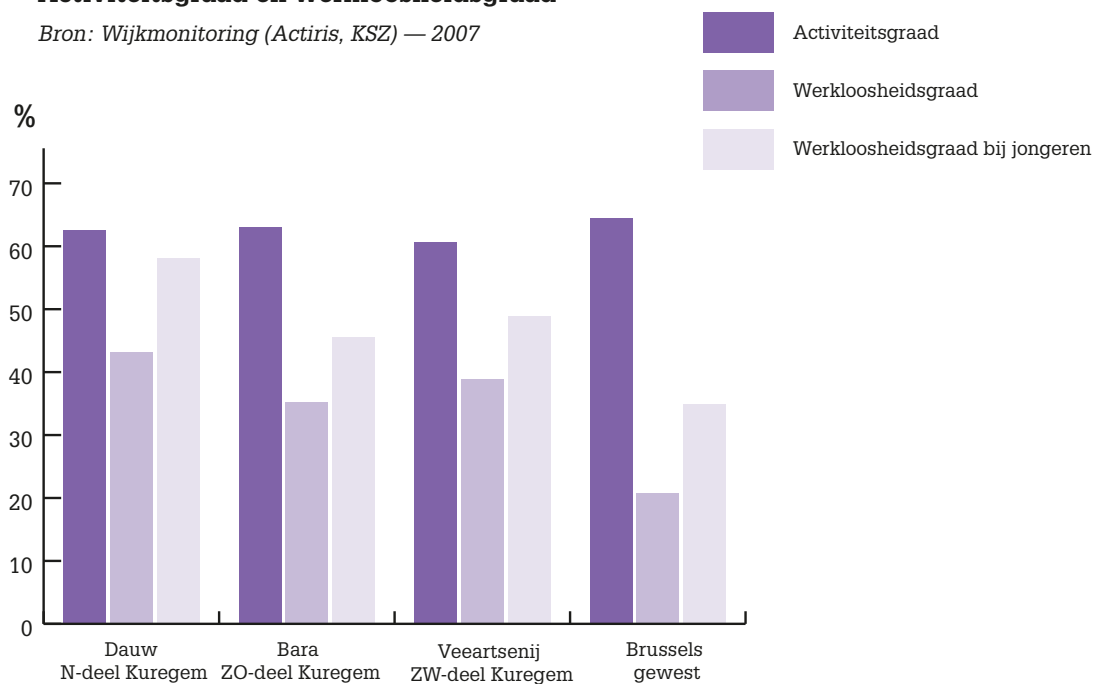

Dagelijks stromen tienduizenden pendelaars uit Vlaanderen en Wallonië toe in het Zuidstation en dit terwijl een zeer groot gedeelte van de Kuregemnaars werkloos is. Alleen al in de kantoorgebouwen rond het Hortaplein, waar we de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, de Rijksdienst voor Pensioenen, een aantal federale overheidsdiensten en diensten van de spoorwegen aantreffen, werken er 10 000 mensen.

Activiteitsgraad en werkloosheidsgraad

Bron: Wijkmonitoring (Actiris, KSZ) — 2007

Tewerkstelling

In Brussel – op één na de rijkste regio van Europa – is er een groot onevenwicht tussen de economische rijkdom die in de hoofdstad wordt voortgebracht en het gemiddelde inkomen van de Brusselaars. Vanuit financieel oogpunt is Brussel met voorsprong de interessantste locatie om te werken. Loontrekkenden ontvangen in onze hoofdstad een salaris dat gemiddeld 15% hoger ligt dan het nationaal gemiddelde. Deze tegenstelling tussen enerzijds de lage inkomens en anderzijds de hoge lonen schrijven we toe aan de omvangrijke pendelstromen naar Brussel. Meer dan de helft van de arbeidsplaatsen in het Brussels gewest worden ingenomen door pendelaars afkomstig uit Vlaanderen en Wallonië. Bovendien is er ook de discrepantie tussen het hoge aantal arbeidsplaatsen in Brussel en de zeer hoge werkloosheid van de Brusselaars.

Brussel heeft vandaag in hoofdzaak een diensteneconomie met tewerkstelling van hooggeschoolden. De vereisten die men stelt aan werknemers liggen zeer hoog. Talenkennis is daarbij een noodzaak. De werkgelegenheid voor laaggeschoolden neemt nog af. De arbeidsmarkt vraagt hoog gekwalificeerde jobs en dit in tegenstelling tot het grote aantal laaggeschoolde werkloze Brusselaars. De paradox wil dat maar liefst twee derde van de Brusselse werkzoekenden zelfs geen diploma lager secundair onderwijs bezit. Voor hen ligt de weg naar langdurige werkloosheid open.

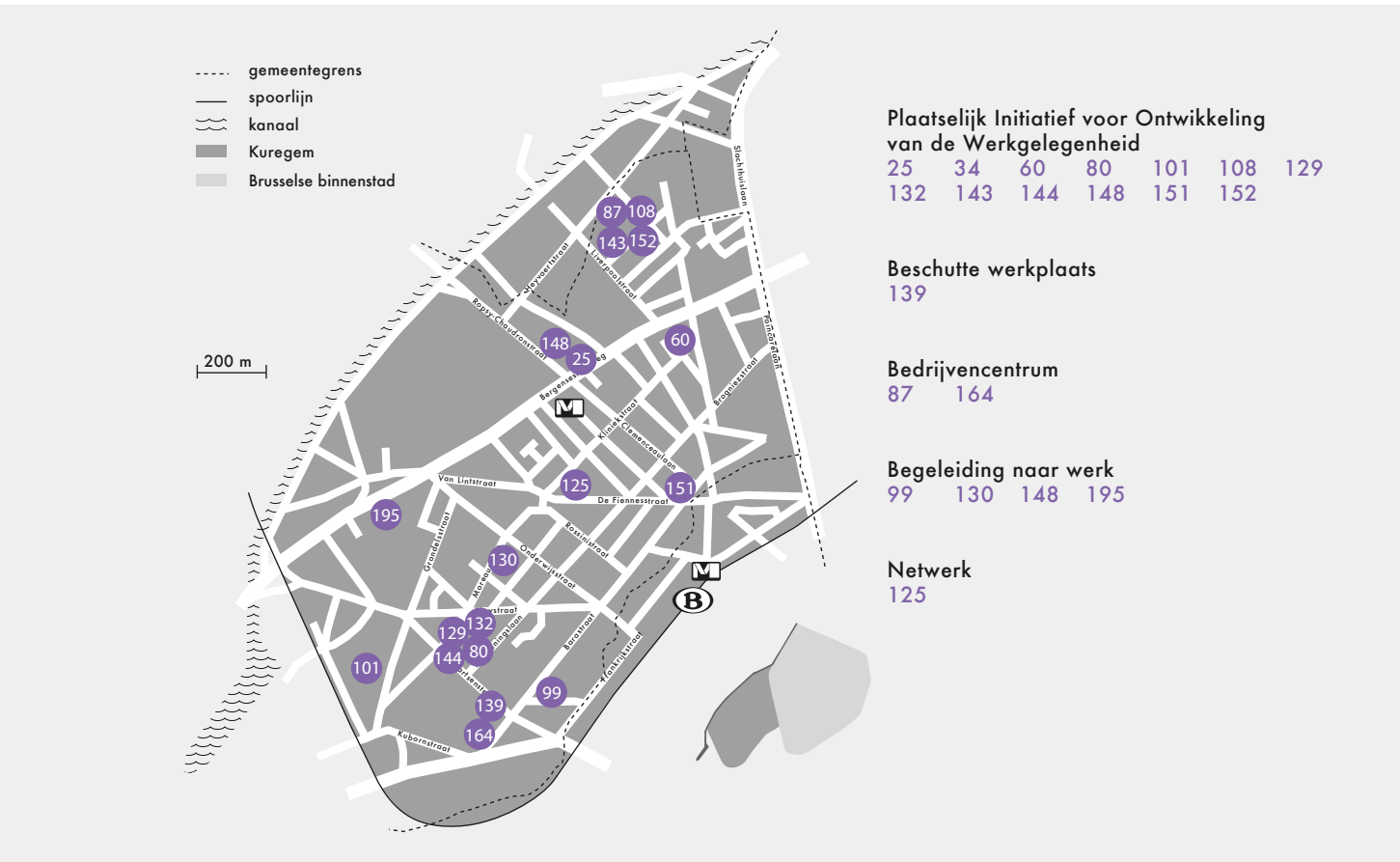
Van oudsher was Kuregem een arbeiderswijk. Ook nu nog is er een sterke oververtegenwoordiging van arbeiders. In de 19e eeuw en een groot deel van de 20e eeuw was er in Kuregem veel tewerkstelling. In de golden sixties – een periode van hoogconjunctuur met een werkloosheid van minder dan 4% – hing er aan zowat iedere fabriekspoort het bericht “Men werft aan”. Gekende bedrijven uit die tijd waren Philips, Côte d’Or, Salik, EMI, Dacor, Danckaert...

De industrie is weggetrokken. In de plaats van deze industriële tewerkstelling kwam er een stedelijke economie. Ook nu nog is er in Kuregem veel tewerkstelling maar de aard hiervan is veranderd. Er zijn ongeveer 20 000 arbeidsplaatsen. Meer dan voldoende om de hele actieve bevolking van Kuregem tewerk te stellen. In de meeste gevallen zijn het mensen van buiten Kuregem die deze jobs invullen. Voor laaggeschoolden zijn er te weinig jobs.

De activiteitsgraad ligt in Kuregem op 62%. De activiteitsgraad is het aandeel mensen dat werk zoekt of dat effectief werk heeft ten opzichte van de bevolking die tewerkgesteld zou kunnen zijn. Algemeen wordt hiervoor de bevolking genomen tussen 15 en 64 jaar. In Kuregem zijn er ongeveer 15 000 mensen werkelijk op de arbeidsmarkt aanwezig hetzij als werkende, hetzij als werkzoekende. Ongeveer 40% is werkloos. Dit zijn ruim 6000 werklozen van wie meer dan de helft langdurig, minstens één jaar. Jongeren, laaggeschoolden en niet-Europeanen worden veel vaker getroffen door werkloosheid. De kans om als jonge, laaggeschoolde allochtoon werk te vinden is bijna onbestaande. Daardoor missen de meeste jongeren in deze wijk een positief toekomstperspectief.

Kurasaw Tewerkstelling wil de tewerkstellingskansen van vooral langdurig en laaggeschoolde werkzoekenden verhogen. Het begeleidt daarvoor werkzoekenden individueel en organiseert sollicitatietraining, beroepsoriëntering en opleidingen Nederlands en informatica. Kurasaw Tewerkstelling is een deelproject van Media Actie Kuregem-Stad (MAKS), dat mensen maatschappelijk en economisch weerbaar wil maken.

Zowel op het vlak van gender als op dat van etniciteit, opleidingsniveau en leeftijd is er een discriminatie op de arbeidsmarkt. Een vreemde naam leidt reeds tot discriminatie. Mensen die wonen in een 'gestigmatiseerde' wijk als Kuregem hebben meer kans op werkloosheid dan mensen met eenzelfde profiel die in andere delen van de stad wonen. Het criterium van de nationaliteit sluit nog altijd een groot gedeelte van de Kuregemse bevolking uit voor statutairen in de overheidssector. Er zijn subtiele en indirecte vormen van discriminatie, maar er is ook openlijke discriminatie. Die gevallen hebben de laatste jaren meer en meer het nieuws gehaald.

Wegens de lage activiteitsgraad van de vrouwen in Kuregem wordt hun aandeel als werkloze tot een minimum beperkt. Toch hebben ook jonge migrantenvrouwen in Kuregem steeds meer de neiging om zich aan te melden op de arbeidsmarkt, wat op termijn zal leiden tot een verdere groei van de werkloosheidsgraad. Ook de sterke toename van de bevolking maakt het terugdringen van de werkloosheid niet eenvoudig.

De sociale tegenstellingen op de arbeidsmarkt kunnen niet louter worden teruggebracht tot de problematiek van de werkloosheid. Voor werkenden komen ze ook tot uiting in de kwaliteit van de arbeidsplaatsen. Bij de tewerkstelling is er in Kuregem een oververtegenwoordiging van weinig stabiele en/of laaggekwalificeerde arbeidsplaatsen.

Weinig kansen hebben op de arbeidsmarkt draagt bij tot het oprichten van een eigen zaak, de ontwikkeling van een informele economie en tewerkstellingsinitiatieven binnen de sociale economie. De meeste startende ondernemers en zelfstandigen zijn van niet-Belgische origine. Laaggeschoolde migranten ontwikkelen in Kuregem noodgedwongen een eigen etnische economie. Deze handels- en ondernemingszin gaat tevens gepaard met een stijgend aantal faillissementen.

In Kuregem is er ook de ontwikkeling van een bloeiend minder regulier circuit van tewerkstelling. Binnen de arbeidsmarkt is er een belangrijke instroom van werknemers die om een of meer redenen op clandestiene wijze werken. Vooral in de bouw, horeca en handel bestaan er vormen van niet-reguliere tewerkstelling.

De sociale economie bestaat uit bedrijven en initiatieven die bepaalde maatschappelijke meerwaarden willen realiseren en daarbij niet volledig marktconform werken. Ze hebben oog voor bepaalde principes zoals de voorrang van arbeid op kapitaal, democratische besluitvorming, maatschappelijke inbedding, kwaliteit en duurzaamheid, tewerkstelling van risicogroepen zoals vrouwen, migranten, gehandicapten...

In Kuregem zijn er een tiental 'Plaatselijke Initiatieven voor Ontwikkeling van de Werkgelegenheid' (PIOW). Het doel van deze initiatieven bestaat in de socioprofessionele inschakeling van moeilijk te plaatsen werkzoekenden door het verlenen van maatschappelijke diensten. Mensen worden daarin tewerkgesteld in het kader van een doorstromingsprogramma (DSP), als gesubsidieerde contractueel (GECO) of een tewerkstelling met toepassing van 'artikel 60'. Voor personen op actieve leeftijd zonder recht op een werkloosheidsuitkering kunnen OCMW's activeringsmaatregelen nemen om de socioprofessionele inschakeling van deze personen te bevorderen. Tewerkstelling via toepassing van 'artikel 60' is een van de meest gebruikte. Bij gesubsidieerde contractuelen worden de sociale lasten en een deel van het loon betaald door het gewest.

Langdurig werklozen (meestal vanaf twee jaar) met een lage scholingsgraad (geen diploma hoger secundair) kunnen werkervaring opdoen via een doorstromingsprogramma. Het geld voor deze tewerkstelling komt van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA). Tijdens het werk is er begeleiding door een jobcoach en nadien bij het zoeken naar werk is er trajectbegeleiding. Werknemers tewerkgesteld in het kader van een doorstromingsprogramma kunnen in vele gevallen ongeveer een vijfde van hun arbeidstijd gebruiken voor een opleiding. Ook werknemers tewerkgesteld met toepassing van 'artikel 60' komen soms in aanmerking voor een opleiding van korte duur. We vinden in Kuregem doorstromingsprogramma's in de volgende sectoren: animatie, bouw, grafisch werk, kinderzorg, klusjesdienst, horeca, onderhoud, schoonmaak, snit en naad, vervoer en wassalon.

De talrijke initiatieven voor ontwikkeling van de werkgelegenheid brengen wel een debat op gang maar hun impact op de algemene problemen in Kuregem blijft zeer beperkt – zeker wat betreft het terugdringen van de werkloosheid – hoewel de meeste van deze initiatieven mooie cijfers kunnen voorleggen van doorstroming naar de gewone arbeidsmarkt. Ze zijn voor de overheid vaak een goedkope manier om aan maatschappelijke dienstverlening te doen. De Plaatselijke Initiatieven voor Ontwikkeling van de Werkgelegenheid verbeteren wel sterk de leefbaarheid van de wijk op het vlak van de uitbouw van een sociaal netwerk maar om te wegen op het vlak van sociaaleconomische indicatoren zoals de algemene werkloosheidscijfers zouden dergelijke initiatieven meer in een ruim economisch verhaal moeten worden ingeschakeld. De grote private actoren op economisch vlak zijn niet bezig met het stellen van minder hoge eisen bij aanwerving, opleiding op de werkvloer, kansen voor jongeren, migranten en laaggeschoolden. Betere lonen en arbeidsvoorwaarden zullen tevens noodzakelijk zijn opdat vacatures voor knelpuntberoepen blijvend ingevuld geraken. Enkel een economie op maat van de mens kan verandering brengen.

Een verantwoordelijke van Mission Locale d'Anderlecht: "Toen we het idee hadden om 'Trajectoire Jeunes' op te richten, wilden we een kleinere antenne uitbouwen die de mensen minder zou afschrikken en dus gastvrij en gezelliger moest zijn... om een tewerkstellingsdienst aan te bieden in de buurt waar de jongeren wonen."

Onderwijs en opleiding

In Kuregem is er een sterke oververtegenwoordiging in het beroepsonderwijs en een oververtegenwoordiging in het technisch onderwijs. Het aantal jongeren dat hoger onderwijs volgt is zeer laag. Het aandeel 18-24-jarigen in het hoger onderwijs ligt tussen de 5 en 17% tegenover 25% gemiddeld voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tussen de 30 en 63% in de meeste buurten gelegen in het zuidoostelijk deel van het Brussels gewest. Hoe hoger het bereikte onderwijsniveau is, hoe meer inzicht men meestal heeft in de mogelijkheden die de samenleving biedt en hoe sterker men kan delen in de welstand.

België slaat alle internationale records als het gaat over ongelijkheid op school. Nergens in Europa is de kloof zo groot tussen de sterkste en de zwakste leerlingen. Ons onderwijs zwakt de sociale ongelijkheid waarmee kinderen de school binnenstappen niet af, maar versterkt die nog. Het is dé instelling bij uitstek die bijdraagt tot reproductie van sociale ongelijkheden van generatie op generatie.

De kwaliteit van kleuter- en basisonderwijs is cruciaal maar de ongelijkheid ontstaat al vooraleer de kinderen op school aankomen. Kind en Gezin en Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) zijn goed uitgebouwd in Kuregem met verschillende consultatiepunten en ze bereiken bij de geboorte ook de meest achtergestelde gezinnen. Maar het dienstenaanbod naar deze gezinnen is ontoereikend. In Kuregem waren ruim vijf jaar geleden nauwelijks kinderdagverblijven. Nu zijn er acht en vier in aanbouw of gepland. Vroeger konden hooguit een 100-tal kinderen terecht in een kinderdagverblijf, nu zijn het er 250. In de toekomst wordt dit verder uitgebreid tot 370. De leeftijdsgroep van 0 tot 2,5 jaar telt in Kuregem 1500 kinderen. De dagprijs blijft, ondanks het gegeven dat die inkomensgebonden is, voor veel Kuregemse gezinnen een onoverkomelijke drempel. Daardoor kunnen vele kleine kinderen te weinig gebruik maken van een professionele en een ontwikkelingsgerichte opvang.

In Kuregem zijn er tien kleuter- en basisscholen op elf locaties, waar 3000 leerlingen schoollopen. Gemiddeld gaat 16% van de Belgische 2,5-3-jarigen niet naar de kleuterschool. Voor kinderen van wie de moeder een laag opleidingsniveau heeft en ook voor allochtone kleuters ligt dat percentage gevoelig hoger. Kinderen die later starten, blijken tegen het einde van de kleuterschool meer vertraging op te lopen in hun ontwikkeling. De opgelopen achterstand is nog moeilijk in te halen. Alles pleit ervoor om een leerplicht vanaf drie jaar in te voeren. Het onderwijsaanbod, dat nu reeds ontoereikend is in Kuregem, zal dat dan nog meer zijn. Kuregem telt zo'n 3700 kinderen tussen 3 en 12 jaar.

Al in het eerste leerjaar is de kans op schoolachterstand tienmaal groter bij kinderen van laaggeschoolde ouders dan bij kinderen van hogeschoolden. In het secundair onderwijs neemt de ongelijkheid nog verder toe. Aan het eind van het secundair onderwijs heeft een leerling 95% kans om in het algemeen secundair onderwijs te zitten als de moeder een universitair diploma heeft en 80% kans om in het beroepsonderwijs te zitten als de moeder alleen maar lager onderwijs heeft genoten. Meer algemeen kunnen we stellen dat het onderwijsniveau van de volwassenen in sterke mate de schoolloopbaan van de jongeren in Kuregem bepaalt. De meest gangbare trend is dat het opleidingsniveau van generatie op generatie wordt overgedragen.

Om dit op te lossen moeten we raken aan een van de taboes van de onderwijspolitiek in ons land. Sinds 1830 is het Belgisch onderwijs volledig 'vrij'. Ouders kiezen 'in alle vrijheid' een school voor hun kind. Maar wat voor sommigen een vorm van vrijheid is, draait voor veel anderen uit op een inperking. Deze vrije schoolkeuze laat ouders toe te 'shoppen' en geeft de scholen – over de netten heen – de mogelijkheid hun doelpubliek te 'filteren' via subtiele en minder subtiele regels. De best geïnformeerde, sociaal meest weerbare en meestal hoogopgeleide ouders schrijven hun kind wel volgens de vrije schoolkeuze in. Laagopgeleide ouders kunnen hun kind nog op de valreep inschrijven in een 'restschool' die nog niet 'volzet' is of, indien er geen plaats meer is, wachten ze tot het volgende schooljaar met de gekende gevolgen. Zo ontstaan er 'witte' elitescholen en 'zwarte' concentratiescholen. Alle scholen in Kuregem behoren tot deze tweede soort.

Onderwijs moet meer investeren in het menselijk kapitaal van achtergestelde groepen. Leerkrachten doen wat ze kunnen. De meesten onder hen nog veel meer. Hun engagement is het goede nieuws. Maar het is de overheid die schromelijk tekortschiet. Er moet geïnvesteerd worden in kleinere klassen en in voldoende omkadering op school. De lage scholingsgraad van vele ouders in Kuregem stelt hen vaak niet in staat problemen bij hun kinderen op te sporen en hen daarbij efficiënt te helpen. Aan goede wil ontbreekt het de ouders niet. Het is niet genoeg het kind te willen helpen, je moet het ook kunnen. De talrijke huiswerkklassjes die in Kuregem na schooltijd vollopen, opgezet door vrijwilligers, proberen dat te doen. Ze worden daarbij financieel ondersteund door de Commission communautaire française (Cocof), in het kader van het vijfjarenplan (2011-2016) voor de versterking van de sociale cohesie.

Binnen het Nederlandstalig onderwijs zijn er wel enkele maatregelen genomen die op lange termijn resultaten kunnen opleveren. Het Gelijke Onderwijskansenbeleid geeft aan de Nederlandstalige scholen in Kuregem extra middelen voor ondersteuning van de leerlingen. Brede School Kuregem tracht, met financiële middelen van de Vlaamse Overheid, te werken aan een brede ontwikkeling van talenten van de kinderen. Creatieve activiteiten kunnen kinderen een stuk schoolbestendiger maken. Door samenwerking met onder andere Beeldenstorm, Buurtsport, Ket in Kuregem (KIK), KureghemNet en Huis der Gezinnen wordt gewerkt aan een sociaal netwerk in de wijk waarbij ook de ouders worden betrokken.

Onderwijs is in België gemeenschapsmaterie. Brussel kent bijgevolg twee onderwijsstructuren die totaal los van elkaar staan. 'Brussels onderwijs' bestaat niet. Het gewest is tweetalig en de twee gemeenschappen mogen er elk onderwijs in hun taal aanbieden. In Kuregem zijn twee Nederlandstalige kleuter- en basisscholen. Alle andere scholen zijn Franstalig. Er is geen Nederlandstalige secundaire school. 94% van de Kuregemse jeugd volgt Franstalig onderwijs. Beide gemeenschappen geven een andere invulling aan het onderwijs en hanteren compleet andere budgetten. De Vlaamse gemeenschap geeft voor elke leerling in het basisonderwijs 22,7% en voor elke leerling in het secundair onderwijs 18,1% meer uit dan de Franse gemeenschap.

Naast de verschillen met betrekking tot de beschikbare financiële middelen zijn er in de Franstalige gemeenschap minder omschreven leerplannen en eindtermen. Dit alles maakt dat de Nederlandstalige scholen erg populair zijn. De onthaalklasjes en de kleuterklassen van de Voorzienigheidsschool en van Kameleon zitten overvol. Er worden wachtlijsten gebruikt.

Op de alfabetiseringscursus bij Infor-Femmes vertelt Rabiah, een deelnemster: “Ik ben hier sinds 2010. Het is goed voor mij. Ik begin in het Frans te spreken met mijn kinderen, ik kan hen helpen bij hun huiswerk, ik kan hun klasagenda lezen, boeken in mijn eentje lezen, mijn weg vinden met een stadsplan... Vroeger vroegen mijn kinderen om met hen boeken te lezen, maar ik antwoordde: “Ik kan dat niet, ik begrijp er niets van”. Nu kan ik het wél, “Yes, mama! Proficiat!”, zeggen mijn kinderen dan.”

In de buurt van de ‘textieldriehoek’, een buurt met veel groothandelaars in textiel en kleding, vinden we wel meer tewerkstellings- en opleidingsinitiatieven in deze sector. Op de foto een naaiatelier van Formation et Aide aux Entreprises (Sireas) waar een opleiding wordt gegeven voor textiel en een andere opleiding voor leder en daim.

Veel grotere financiële middelen in het onderwijs zijn nodig. Vooral in het technisch en het beroepsonderwijs is er dringend geld nodig voor een degelijke uitrusting. De schoolgebouwen zitten overvol en de toestand ervan is een ramp. De vele verouderde leslokalen zijn dringend aan renovatie toe. Investeren in onderwijs betaalt zich later terug als die jongeren voor de poorten van de arbeidsmarkt staan.

Kuregem is sterk multicultureel en meertalig. In de Nederlandstalige scholen zitten zo goed als geen kinderen die het Nederlands als moedertaal hebben. In de Voorzienigheidsschool hebben voor het schooljaar 2011-2012 via het project 'Samen naar school' enkele Nederlandstalige ouders besloten om hun kinderen gezamenlijk naar de kleuterschool te sturen. Of ze voor het lager onderwijs zullen blijven, valt nog af te wachten.

In alle Kuregemse scholen zijn ook kinderen van ouders zonder wettig verblijf ingeschreven. In Kameleon gaan heel wat kinderen naar school van asielzoekers die verblijven in het opvangcentrum van het Klein Kasteeltje. Dit schept nog een bijkomende zorg voor een constante maar dikwijls wisselende groep van nieuwkomers. De onzekerheid over hun verblijf in België heeft gevolgen voor het schoolgebeuren. Ze leven van dag tot dag. De school komt bij hen en hun ouders niet op de eerste plaats. Traumatische ervaringen van sommige van deze kinderen kunnen leiden tot agressief of in zichzelf gekeerd gedrag.

In het tweetalige Brussel waar de meertaligheid nog groeit, vormt taal in het onderwijs een grote uitdaging. De meertaligheid en anderstaligheid in Brussel staat haaks op het Belgische communautaire denken. Taalachterstand is een belangrijk probleem. Hier zou meertalig onderwijs 'content and language integrated learning' (CLIL) – in het Frans 'enseignement d'une matière par intégration d'une langue étrangère' (EMILE) – of 'onderwijs in eigen taal en cultuur' (OETC) soelaas kunnen bieden. Enkele experimenten elders in Brussel hebben het nut hiervan bewezen. Je moedertaal goed kennen, helpt om een tweede taal te verwerven. Weten dat je eigen taal en cultuur erkend en gewaardeerd worden, helpt voor een welbehagen op school. De aanwezigheid van een leerkracht van dezelfde origine als bemiddelingspersoon tussen school en ouders is onbetaalbaar. Die vervult een echte brugfunctie waardoor ouderparticipatie een succes kan worden. Tevens is zo'n leerkracht een voorbeeldfiguur voor de kinderen. In 2011 besliste de Vlaamse minister van Onderwijs echter OETC te vervangen door facultatieve lessen in de thuistaal na schooltijd.

Veel jongeren verlaten de school zonder diploma. In heel België heeft 17% van de jongeren in de leeftijdscategorie van 20 tot 24 jaar geen diploma secundair onderwijs. In Brussel is dat 28% (2007). In Kuregem ligt het percentage nog beduidend hoger. Om lacunes in het onderwijs op te vullen, investeren de gemeenschappen in bijkomende beroepsopleidingen en taalopleidingen. Zowel aan Nederlandstalige als aan Franstalige zijde wordt in Kuregem onderwijs voor sociale promotie aangeboden.

Vier instituten van de stad Brussel organiseren hun opleidingen in de gebouwen van Arts et Métiers en een instituut uit Elsene biedt een kappersopleiding aan in de Brogniezstraat. Ook het Instituut voor Onderwijs van Sociale Promotie Evere heeft een campus in Kuregem. Aan Nederlandstalige kant is er in het Centrum voor Volwassenenonderwijs Brussel, gelegen in de Materiaalstraat, niet alleen 's avonds een grote bedrijvigheid voor allerhande opleidingen maar ook overdag voor de lessen tweedekansonderwijs.

Het tweedekansonderwijs is er om volwassenen zonder een getuigschrift van het secundair onderwijs de mogelijkheid te bieden nog zo'n getuigschrift te behalen. Die richtingen zijn ontzettend populair waardoor er wachtlijsten zijn.

Het deeltijds beroepsonderwijs Centre d'Education et de Formation en Alternance (CEFA) in de Brogniezstraat en in de gebouwen van Arts et Métiers combineert leren en werken. Dit deeltijds onderwijs wordt vooral gevolgd door laaggeschoolde jongeren tussen 15 en 25 jaar die schoolmoe zijn. Het probleem van het deeltijds beroepsonderwijs is het vinden van gepaste stageplaatsen in ondernemingen.

Verschillende organisaties richten in Kuregem beroepsopleidingen en alfabetisatiecursussen in. Alfabetisatie is opgenomen in het vijfjarenplan (2011-2016) voor de versterking van de sociale cohesie en wordt zo financieel ondersteund door de Cocof. Beroepsopleidingen zijn er in Kuregem onder andere voor huishoud-, keuken-, zaal-, bureel-, slagerij-, viswinkelhulp, personenzorg, bouw... Er zijn ook vooropleidingen en beroepsopleidingen in het kader van socioprofessionele inschakelingsprogramma's. De doelgroep hiervoor zijn laaggeschoolde werkzoekenden onder wie een belangrijk deel nieuwkomers zonder diploma.

Onderwijs voor sociale promotie en beroepsopleidingen zijn in principe bedoeld om corrigerend te werken en de leemtes op te vullen daar waar het gewone onderwijs tekortschiet. Toch reproduceren ook deze opleidingen de ongelijkheden die er op de arbeidsmarkt zijn. Ook hier is de groeiende vraag groter dan de beschikbare middelen.

Door middel van een sociaal restaurant – gelegen op de benedenverdieping bij Euclides – biedt Idée 53 een praktische opleiding aan tot keukenhulp en zaalhulp. Bij Idée 53 kunnen werkzoekenden met weinig kwalificaties ook terecht voor voltijdse opleidingen tot kantoorbediende, huishoudhulp en thuisoppas. De opleiding gaat steeds gepaard met een stage en de theoretische lessen zijn aangepast aan de gekozen opleiding.

Wonen

Meer dan 70% van de Kuregemse bewoners huurt een woning, veelal op de privémarkt want sociale en andere openbare huurwoningen zijn schaars. Slechts 30% is eigenaar van een woning. Deze eigenaars kampen als gevolg van de aankoop vaak met een hoge schuldenlast waardoor ze niet in staat zijn noodzakelijke renovaties aan hun woning uit te voeren. Bovendien zijn de woningen in vele gevallen ook niet aangepast aan de grootte van de huishoudens. Twee derde van de woningen is gebouwd vóór 1945. Deze oude woningen zijn ingericht als opbrengstgebouwen. Ze zijn opgedeeld in veel te kleine wooneenheden zonder veel comfort en worden verhuurd aan mensen in een precare situatie. Dit is ook één van de redenen waarom Kuregem een in- en doorstroomwijk blijft.

De laagkwalitatieve privéhuursector overheerst in Kuregem. Dit kenmerk van de huisvestingsmarkt is nauw verbonden met de historische ontwikkelingen. De welvaartsstijging tijdens de jaren 60 en 70 heeft ertoe geleid dat de welgestelde maar ook de middenklasse meer naar de rand van de stad is getrokken om er een woning te betrekken in een groene en aangename woonomgeving. De meest kansarme gezinnen hebben sterk geleden onder de economische recessie tijdens de jaren 70 en zijn daardoor terechtgekomen in de 19e-eeuwse arbeiderswijken zoals Kuregem. Hier wonen vandaag ook de meeste migranten.

Het recht op behoorlijke huisvesting is een grondrecht (artikel 23 van de grondwet), maar dat recht biedt geen garanties. Wie het meeste geld heeft, heeft de grootste keuze uit het woningaanbod. De vrije woningmarkt domineert de toegang tot huisvesting. Een gezin met voldoende middelen koopt of huurt op de woonmarkt een geschikte woning. De laagste inkomens wonen vaak in slechte woningen zonder woonzekerheid. De wet van vraag en aanbod is niet sociaal. Ieder huishouden heeft in principe het recht om toegang te verwerven tot een degelijke woning. Alleen is het probleem dat veel gezinnen aan de criteria voldoen maar dat er niet genoeg sociale huurwoningen voorhanden zijn.

Drie huisvestingsmaatschappijen – de Anderlechtse Haard, de Molenbeekse Haard en Assam – verhuren in Kuregem 1000 sociale woningen. Het gros van deze appartementen dateert van vóór 1980. De laatste vijftien jaar zijn er in Kuregem nauwelijks sociale woningen bijgebouwd. Als we ook de 120 woningen meetellen die de Sociale Verhuurkantoren – Agents Immobilière Sociale-Quartiers, IRIS en Logement pour tous – in Kuregem verhuren, bedraagt het aandeel sociale woningen ruim 15% van de Kuregemse huisvestingsmarkt. Dit is merkkelijk hoger dan het gemiddelde voor het Brusselse gewest maar nog altijd lager dan het aantal sociale woningen in onze buurlanden en in grootsteden zoals Londen (25%) en Amsterdam (55%).

Naast deze strikt genomen sociale woningen zijn er in Kuregem nog zowat 300 woningen eigendom van de gemeenten. Een belangrijk deel ervan werd, voornamelijk de laatste jaren, gerealiseerd in het kader van een wijkcontract met subsidies van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het merendeel van deze gemeentelijke woningen heeft een huurprijs te vergelijken met deze van een sociale woning, ook al is er niet altijd een reglement voor de berekening ervan.

Bewoners tonen fier hun appartement in het Grondelsblok. In dit appartementsgebouw woont ruim één derde van de sociale huurders in Kuregem. Jaarlijks vindt op het terrein voor het appartementsgebouw een buurtfeest plaats (zie foto cover). Er zijn plannen om hier, naast de reeds bestaande buurtdiensten van het Project Sociale Cohesie van de Huurdersunie van Anderlecht-Kuregem, een sociaal restaurant te bouwen.

Op initiatief van de Brusselse Bond voor het Recht op Wonen werden leegstaande panden gemarkeerd met een 'leegstandsticker' zoals hier in de Otletstraat. Op de sticker staat "Hier kan men woningen maken". Zo wijst men de overheid op haar verantwoordelijkheid.

Het grote tekort aan sociale woningen zorgt voor lange wachttijden bij de sociale huisvestingsmaatschappijen. Jaarlijks komen er hooguit enkele tientallen woningen vrij die dan opnieuw kunnen verhuurd worden. Bovendien zijn de meeste sociale woningen van slechte kwaliteit door een gebrek aan geld voor onderhoud en renovatie. Door renovatiewerken kunnen er ook nog behoorlijk wat woningen – soms voor een langere periode – niet verhuurd worden. Naast klachten over de kwaliteit hebben huurders vaak klachten over de soms hoge en ondoorzichtige vaste huurlasten van de gemeenschappelijke delen.

Ook de sterk stijgende huurprijzen op de private huisvestingsmarkt zijn een gevolg van het grote tekort aan sociale woningen. Kuregemnaars die op de wachtlijst staan voor een sociale woning zijn zo twee keer de dupe: door het gemis aan een sociale woning waarop ze recht hebben en door de veel te hoge huurprijs die ze in afwachting betalen voor de huur van een privéwoning. De kwetsbare positie van personen met een laag inkomen houdt vooral verband met de hoge huisvestingskost die dikwijls meer dan 50% van het inkomen bedraagt. Voor de armste 10% Brusselaars loopt dit zelfs op tot 64% van hun budget. Voor een alleenstaande die moet leven van een leefloon en die bovendien verplicht is om een huur van 550 euro te betalen, komt dit neer op leven met minder dan 8 euro per dag. Een veralgemening van de huurtoelage gekoppeld aan een huurprijsccontrole zou hier tijdelijk soelaas kunnen bieden. Maar uiteraard dienen er meer sociale woningen te worden gebouwd. Het aantal sociale huurwoningen zou op zeer korte termijn moeten verdubbelen.

Van de bouw van sociale woningen werd nooit een prioriteit gemaakt. De angst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de meeste Brusselse gemeenten om zelf in armoede terecht te komen, heeft een ontzettend groot effect op het woonbeleid. De huidige doelstelling van het Brussels gewest om over tien jaar in iedere Brusselse gemeente 15% kwaliteitswoningen in openbaar beheer en met sociaal oogmerk te realiseren, is een beleid om verder te investeren in de middeninkomensklasse. Dit beleid – mooi verpakt als het creëren van een sociale mix – resulteert in armoedeverdrijving in plaats van armoedebestrijding. Wanneer je mensen met een laag inkomen verdringt zonder hun levenssituatie te verbeteren door hen van een job of een menswaardig inkomen te voorzien, maak je hen nog kwetsbaarder.

Ook in Kuregem is het woonbeleid éézijdig gericht op het aantrekken van middeninkomens. Dit gebeurt onder andere door de bouw van gesubsidieerde koopwoningen door de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor Brussel (GOMB). Vanaf 2007 is in Kuregem de bouw van deze woningen sterk toegenomen. Op dit ogenblik zijn er 440 bewoond langs de Nijverheidskaai, Heyvaertstraat, Hoedstraat, Jorezstraat, Materiaalstraat en op de oude De Lijnsite. Nog zo'n 170 zijn gepland langs de Passerstraat, Grondelsstraat, Prévinairestraat en Chomé Wynsstraat. Deze koopwoningen gericht op de middeninkomens worden door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gesubsidieerd terwijl gezinnen met een lager inkomen hun goedkopere lening – met uitzondering van de rentesubsidie – bij bijvoorbeeld het Woningfonds wel moeten terugbetalen.

Naar schatting enkele honderden panden staan leeg in Kuregem. In Anderlecht worden eigenaars van leegstaande panden nauwelijks belast en het openbaar beheersrecht wordt er niet toegepast. Vaak omwille van de hoge renovatiekosten. Te weinig ambtenaren houden zich met het probleem van leegstand bezig. De strijd tegen leegstand en onbewoonbare woningen is geen beleidsprioriteit van de gemeenten.

Blijkbaar komt er geen einde aan de afbraak van woningen vlakbij het Zuidstation. Op het terrein van de recent gesloopte panden zullen projectontwikkelaar Atenor en CFE drie kantoorstorens bouwen. De torens zullen even hoog zijn als de Zuidtoren, waardoor het Baraplein letterlijk in de schaduw van dit project – dat de naam Victor kreeg – komt te liggen. O ja, er komt naast deze drie torens, samen goed voor 100 000 m² kantooroppervlakte, ook één kleine toren met 2000 m² woonoppervlakte.

In de Woon- en Energiewinkel worden vormingen op maat aangeboden voor kleine herstelwerken thuis. Men kan er ook terecht voor advies in verband met renovatiewerken en mogelijke subsidies hiervoor, en eveneens voor andere vragen over wonen.

Vanuit het gewest worden de gemeenten wel aangespoord om via wijkcontracten hun eigen panden reeds te vernieuwen. Bij verkoop heeft de gemeente ook recht op aankoop. Een onteigening kan enkel gebeuren in functie van openbaar nut. Sinds 2010 bestaat er een gewestelijke administratieve boete op leegstand. Deze kan vrij hoog oplopen maar in Anderlecht is het bedrag minder dan de helft van dat in Brussel-Stad.

In de buurt van het Zuidstation zou er ook een verbod op de bouw van kantoren moeten komen zolang er nog kantoorruimten leeg staan. De bouw van kantoren brengt immers veel meer op, zelfs als een deel ervan blijft leegstaan. Leegstaande kantoren kunnen omgevormd worden tot woningen. Het is onaanvaardbaar dat openbare en private eigenaars hun panden maanden tot jaren leeg laten staan en dit terwijl de nood aan woningen in Kuregem zeer groot is.

Niet alle gezinnen worden op de huisvestingsmarkt op eenzelfde manier behandeld. Ook hier is er sprake van discriminatie van onder andere gezinnen die OCMW-steun ontvangen, gezinnen van vreemde origine en grote gezinnen, zeker wanneer er nog jonge kinderen zijn. Vele van deze mensen, zelfs als ze bereid zijn 60% van hun budget aan huur te besteden, vinden gewoonweg geen woning omdat eigenaars weigeren aan hen te verhuren. Stijgende huurprijzen dwingen mensen met een laag inkomen om hun toevlucht te zoeken in de laagkwalitatieve huursector. Ze kunnen niet langer het hoofd bieden aan de gevraagde huurprijzen en aan de eisen van de eigenaars, die eerst de loonfiche willen zien vooraleer ze willen verhuren. De armste 30% gezinnen hebben daardoor slechts toegang tot 4% van de private markt.

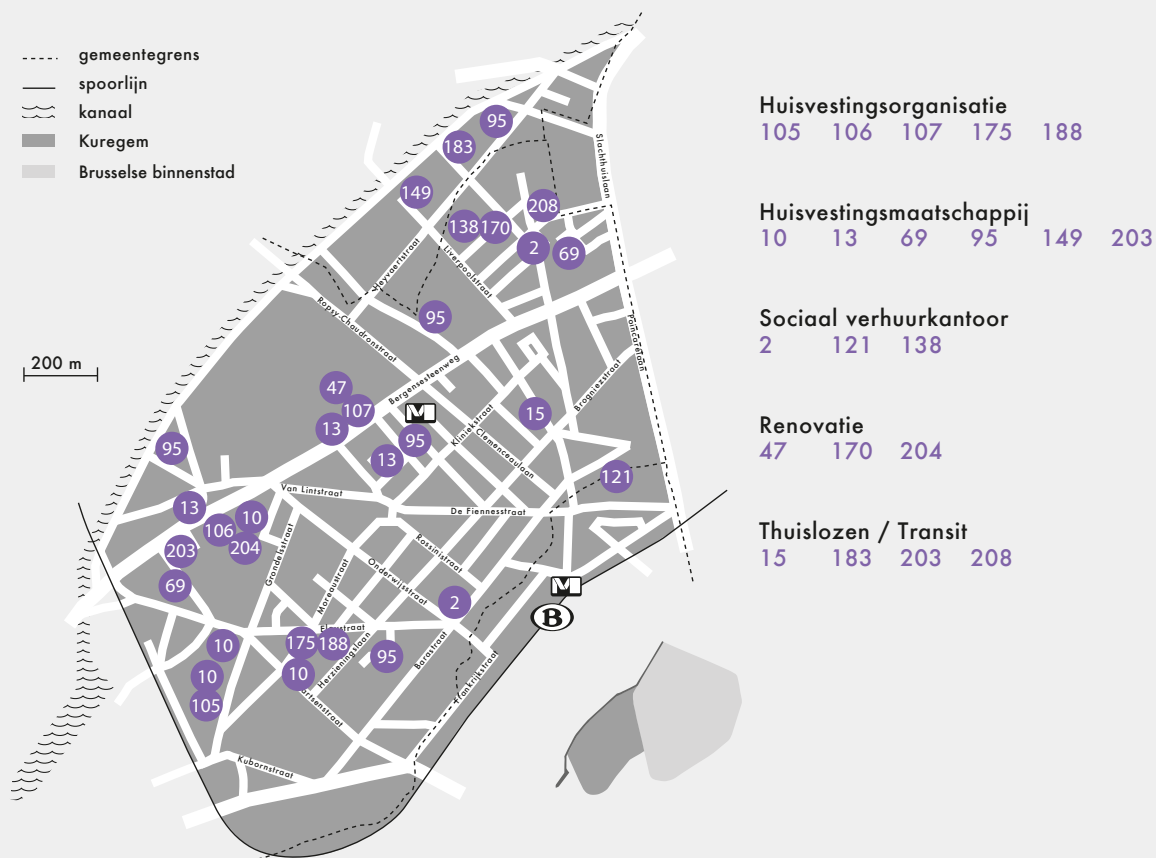
Doordat de meeste panden in Kuregem zijn opgedeeld in verschillende appartementen zijn de meeste wooneenheden zeer klein, dikwijls slecht geïsoleerd en soms zelfs niet geschikt om in te wonen. Er wonen te veel mensen op een te kleine oppervlakte. Officiële cijfers van Kuregem tonen dat er beduidend veel meer huishoudens (9500) zijn dan wooneenheden (7500). Dit betekent dat één wooneenheid vaak wordt gedeeld met meerdere gezinnen of dat bestaande wooneenheden verder opgedeeld zijn. Overbezetting is een van de grootste problemen op het vlak van huisvesting voor vele gezinnen. De woningen zijn niet aangepast aan de grootte van het gezin. Dit zorgt voor een verhoogde stress en een laag zelfbeeld, wat dan weer gevolgen heeft voor de gezondheid en de schoolresultaten van de kinderen.

Een van de voornaamste kwalitatieve tekortkomingen is het vochtprobleem of een verhoogde kans hierop. Vochtproblemen zijn het gevolg van waterinsijpeling via het dak of de muren. Maar ook een slechte luchtverversing en onvoldoende verwarming kunnen voor vochtproblemen zorgen. Andere problemen situeren zich op het vlak van veiligheid – brand en elektriciteit –, ventilatie en stabiliteit van het gebouw. Bij de meeste woningen in Kuregem is de staat van de woning, zowel de binnen- als de buitenkant, slecht tot zeer slecht. Vooral ramen en deuren zijn aan vervanging toe. Voor woningen in zeer slechte staat bestaat er in Brussel de Huisvestingscode maar deze kan dikwijls niet worden toegepast bij gebrek aan vervangwoningen. Bovendien is ook hier de dienst die de inspecties moet uitvoeren onderbemand.

Kader (rechts op de foto): “Als je in een gebouw leeft zoals de Grondels, dat ruim 350 appartementen telt, kunnen er soms wrijvingen zijn onder de burens. Maar gelukkig zijn de meeste bewoners van de Grondels fantastische mensen.”

Kader en ook de andere personen op de foto – die genomen werd in het lokaal van het Project Sociale Cohesie van de Huurdersunie van Anderlecht-Kuregem – zijn allen actief in de Burengroep.

Gelukkig zijn er in Kuregem verschillende organisaties actief om bewoners bij te staan in hun zoektocht naar een geschikte en betaalbare woning en om hun huisvesting te verbeteren. Ze organiseren ook activiteiten waar bewoners kunnen opkomen voor hun recht op wonen en om politiek gehoord te worden. In vele gevallen vormt de Woon- en Energiewinkel – die ook vorming op maat biedt voor kleine herstelwerken thuis – de motor. De financiering van dit initiatief van Samenlevingsopbouw Brussel gebeurde door het samenbrengen van middelen uit verschillende subsidiekanalen. Een structurele inbedding en passende subsidiëring zouden een werking op lange termijn kunnen mogelijk maken.

De Spaar- en Aankoopgroep La Clé begeleidt gezinnen naar de aankoop van een eigen woning. Hoewel de prijs van koopwoningen ook fors is gestegen, blijft kopen dikwijls de enige oplossing voor gezinnen met een laag inkomen. De idee van solidaire spaargroepen is overgewaaid uit andere continenten: als reactie op de banken van de kolonisator ontstonden er, onder vrienden en familie, in eigen dorp of gemeenschap, een spaar- en kredietformule, de tontine. Een samenwerkingsakkoord van La Clé met het Woningfonds zorgt ervoor dat het geleende bedrag van de groep en het voorschot bij het woonkrediet worden gevoegd. Het geleende bedrag wordt dan teruggestort op de rekening van de Spaar- en Aankoopgroep zodat een volgend gezin van deze formule gebruik kan maken bij aankoop van een woning.

En voor de nabije toekomst staan er enkele vernieuwende initiatieven op stapel. Zo wil Samenlevingsopbouw 14 betaalbare koopwoningen realiseren in de Transvaalstraat voor gezinnen met een laag inkomen. Het 'Centre de Rénovation Urbaine' maakt plannen van een 'Logement solidaire' voor alleenstaande vrouwen in de buurt van het Lemmensplein. Abattoir wil voor de bouw van nieuwe appartementen in zee gaan met het recent opgerichte 'Community Land Trust Bruxelles'. De trust koopt, deels met subsidies, grond aan. Door de eigendom van grond en woning te scheiden, kan de trust goedkope woningen verkopen aan kansarme gezinnen. Het gezin wordt eigenaar, verwerft dus kapitaal en zal zich verantwoordelijk voelen. Een woning kan bij verkoop alleen worden verkocht aan de trust.

Nog geen tien jaar geleden was de veroudering van de bevolking in Kuregem vooral een zaak van een overheersend autochtone bevolking. Vandaag dient een verandering zich aan en deze zal zich de komende decennia drastisch verderzetten. Allochtone ouderen vinden dat hun kinderen hen moeten verzorgen. Het hoort bij hun zorgcultuur die met afgrijzen reageert op hoe Belgen hun ouders en grootouders wegsteken in bejaardentehuizen. De vraag naar thuiszorg komt vooral van de kinderen van allochtone senioren. Zowel autochtone als allochtone ouderen hebben nood aan thuiszorg met de nodige omkadering en aan kleinschalige residentiële zorginitiatieven met respect voor de eigenheid en keuzevrijheid. Het is zeer onrustwekkend dat afdoende beleidsmaatregelen achterwege blijven. In Kuregem is er zelfs geen enkel rusthuis of woonzorginitiatief.

Voor ouderen uit de wijk die toch naar een rusthuis moeten verhuizen, wordt de band die ze soms nog hebben met de buurt dan doorgeknipt. Het lokaal dienstencentrum Cosmos, dat allerhande diensten ontwikkelt om ervoor te zorgen dat mensen met zorg zo lang mogelijk thuis kunnen blijven, droomt ervan – als het nodige geld wordt gevonden – om in Kuregem een pand te verbouwen tot enkele woonzorgeenheden voor bejaarden eventueel aangevuld met enkele woningen voor gezinnen met jonge kinderen.

De artsen Louis Ferrant (links) en Els Van Hooste (rechts) met in het midden coördinatrice Rafaela Martinez, die meer dan haar handen vol heeft om voor de 4000 patiënten alles in goede banen te leiden. Huisarts Louis Ferrant, die ruim 35 jaar geleden de huisartsenpraktijk oprichtte, heeft de gewone praktijk zien evolueren naar een wijkgezondheidscentrum, dat nu MediKuregem heet.

La Maison Médicale d'Anderlecht organiseert gym voor vrouwen. Op mooie zomerdagen heeft de gymactiviteit wel eens in het Dauwpark plaats. Het opleidingsniveau, het inkomen, de woonomstandigheden en de socioprofessionele situatie van de bewoners zijn in sterke mate bepalend voor de kwaliteit van de gezondheid.

Huisartsen Louis Ferrant en Els Van Hooste stellen hun werking, MediKuregem, voor

In de schaduw van de neogotische Sint-Franciscus Xaveriuskerk ligt een klein straatje dat de naam van Jozef Dujardin draagt. Op nummer 8 kan je er het wijkgezondheidscentrum MediKuregem vinden. Wanneer je een klein maar verzorgd binnentuintje oversteekt, word je verwelkomd door de onthaalmedewerkster, die net zoals alle personen die hier werken een belangrijke schakel is in de visie van het wijkgezondheidscentrum.

Wat is de specificiteit van MediKuregem?

De kerngedachten van ons centrum waren van meet af aan de 'continuïteit' en 'trouw aan de wijk'. Sinds 1976, nu ruim 35 jaar, ligt het accent op de families. Met pediater Rik Verhaaren legden we de eerste bouwstenen voor een traditie van familiegeneeskunde. Deze oriëntatie was niet politiek bepaald, maar groeide vanuit de wil om op een coherente, menswaardige en wetenschappelijk ondersteunde manier, zorg te dragen voor de gezondheid van mensen.

Tot in 2007 werkten we met drie huisartsen en één parttime intercultureel bemiddelaarster, maar omdat we aanvoelden dat we met ons aanbod niet volledig beantwoordden aan de noden van de patiënten, besloten we in 2008 van het klassieke systeem (betaling per prestatie), over te schakelen naar het forfaitsysteem, wat inhoudt dat de ingeschreven patiënt niet meer hoeft te betalen voor een raadpleging bij de huisarts of de verpleegster. Dit systeem, dat in ons land nog in de minderheid zit (in totaal 4% van de bevolking), gaf ons wel de middelen om extra personeel aan te werven om zo een betere dienstverlening aan de mensen te garanderen.

We besloten ook vanaf het prille begin om te investeren in interculturele communicatie. De cliënten van de huisartsenpraktijk hebben een groot vertrouwen in onze dienst, niet dat ze zich er veel vragen bij stellen, maar ze voelen ons engagement en onze consequente manier van omgaan met ALLE patiënten, ze begrijpen dat dit een gezonde houding is en voelen dat we er zijn voor iedereen.

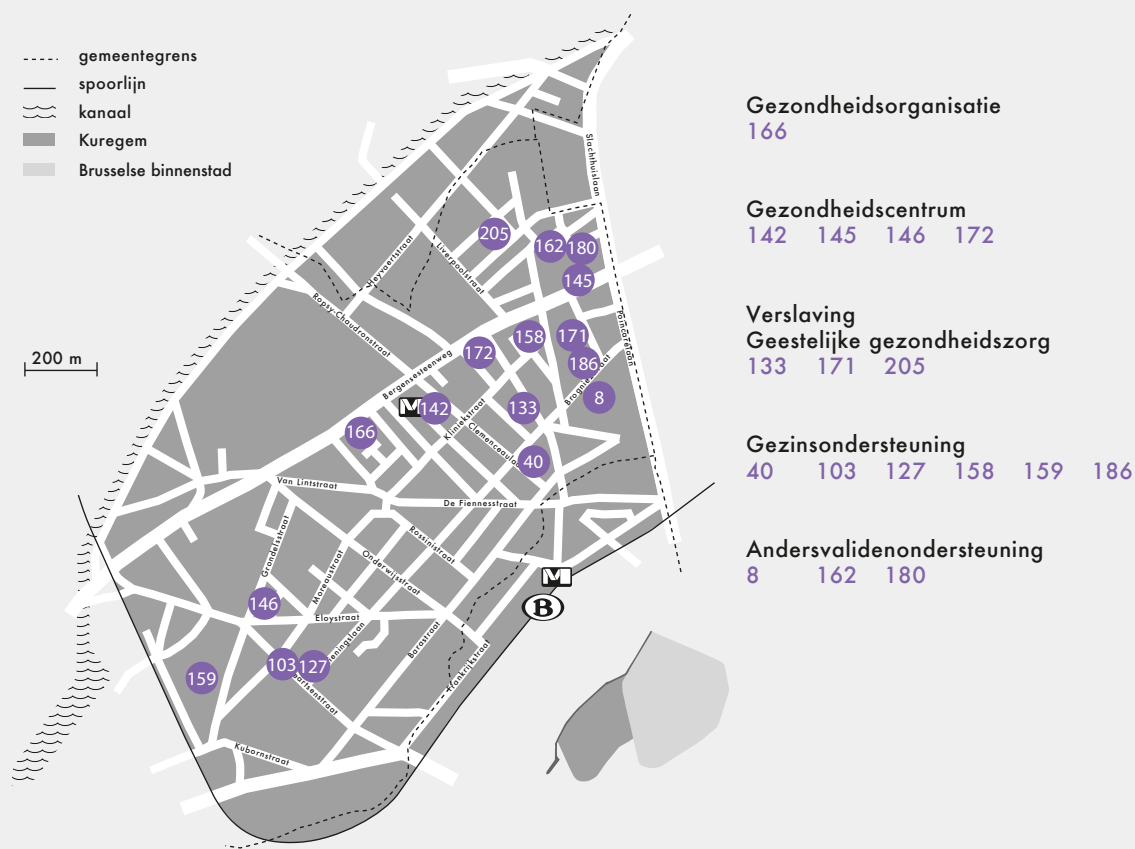
Verder willen we elke patiënt op een globale wijze benaderen, wat betekent dat de gezondheidszorg zich niet enkel tot de lichamelijke gezondheid mag beperken, maar ook oog moet hebben voor andere gezondheids- en levensdomeinen van de patiënt, zoals sociale relaties, psychisch welbevinden en woon- en werksituatie.

Hoe staat het met de gezondheid van de patiënten, hebben zij andere behoeften?

Vroeger ging men ervan uit dat de persoon verantwoordelijk was voor zijn gezondheid, maar zo simpel is het dus niet. Bij MediKuregem nemen we initiatieven om gezondheidsbehoeften te detecteren en bieden we een aangepaste hulpverlening aan. Ondanks de geleverde inspanningen constateren we dat de economische situatie van de buurt verslechtert. De hoge werkloosheid en het gebrek aan een toekomstperspectief hebben een nefaste invloed op de gezondheid van de mensen.

Het wegnemen van lawaai, het verminderen van de vervuiling door fijn stof, het aanleggen van groen en het plaatsen van fitnessstoestellen – zoals hier in het Dauwpark – kunnen allemaal een steentje bijdragen tot een betere gezondheid. Minstens even fundamenteel is een beleid gericht op het elimineren van de ongelijkheid op sociaal-economisch vlak. Tewerkstelling is duidelijk een sleutelement waar veel maatschappelijke problemen mee samenhangen, ook gezondheid.

De gezondheidsproblemen van mensen zijn sterk verbonden met de omstandigheden waarin ze leven, zoals bijvoorbeeld het gebrek aan ruimte en groen, opvoeding, voeding en taal. Zo ontstond dan ook in 2000 vanuit onze groepspraktijk het 'Huis der Gezinnen', een preventief project voor jonge gezinnen met kinderen tussen 0 en 8 jaar rond de thema's opvoeding, voeding en taal. In samenwerking met de gemeente, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, Kind en Gezin, het Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg 'De Zomer' en het Office de la Naissance et de l'Enfance geeft het huis – hier vlakbij gelegen – aan ouders de mogelijkheid om in een huiselijke sfeer met de hulp van professionals rond deze thema's vragen te stellen en informatie met mekaar uit te wisselen.

De gezondheid van mensen wordt ook bepaald door vorming, niet-geschoolde mensen krijgen reeds gezondheidsproblemen rond hun vijftigste, bij geschoolde mensen begint dit tien jaar later. Omdat de gezondheid van mensen zo sterk wordt beïnvloed door externe factoren, is het van belang om preventief en op lange termijn te werken, het is beter om ervoor te zorgen dat de fiets sterker is, dan om elke keer een kleine reparatie uit te voeren.

Hoe werkt MediKuregem dan preventief?

We hebben een aanbod van individuele en groepsgerichte ziektepreventie voor ingeschreven patiënten, dat gaat van de klassieke activiteiten zoals vaccinaties en uitstrijkjes, over voedings- en diabetesprojecten naar groepsgesprekken en wachtkamerthema's.

Maar er zijn ook preventieve acties die gericht zijn naar de hele lokale gemeenschap toe, zoals bijvoorbeeld het bewegingsproject, en dit met het oog op het versterken en bevorderen van de zelfredzaamheid van patiënten en wijkbewoners in het algemeen.

Je moet er wel rekening mee houden dat internationaal onderzoek uitwijst dat het niet zinvol is om aan preventie te doen wanneer je de patiënt niet begrijpt. Absolute voorwaarde is dus om te polsen naar de zorgen van de patiënt: welke problemen houden je bezig? Dit betekent dus dat je soms eerst tijd moet besteden aan bijvoorbeeld het spijsbel probleem van de kinderen, de vochtplekken in de woonkamer, de afwezige echtgenoot... vooraleer je aan het gesprek begint over de verzorging van de diabetes.

Daarom is een multidisciplinair team dus nodig?

Omdat we gezondheid vanuit al haar invalshoeken benaderen en rekening houden met al haar determinerende factoren, werken we in het wijkgezondheidscentrum met verschillende gezondheidswerkers geïntegreerd samen rond eenzelfde patiënt. Om dit te concretiseren hebben we ons zorgaanbod gediversifieerd door het opnemen van extra disciplines.

De huisartsen werken samen met een verpleegkundige, onthaalmedewerkers, een administratieve kracht, een coördinator, interculturele bemiddelaars, een diëtiste, een gezondheidspromotor, een maatschappelijk werker, een psycholoog... en elk personeelslid is een even belangrijk onderdeel in het geheel van onze werking.

Leefomgeving

In Kuregem wordt de woonomgeving op het vlak van het uitzicht van de gebouwen, de rust, de luchtkwaliteit, de netheid en de aanwezigheid van groene ruimten, als weinig aangenaam ervaren. Er bestaat een relatie tussen de zwakke socio-economische situatie van de bewoners en de weinig aangename leefomgeving. Deze relatie wordt veroorzaakt en in stand gehouden door de werking van de huisvestingsmarkt. De mogelijkheid om een woning te kiezen en dus ook de omgeving van de woning is in grote mate afhankelijk van de financiële situatie van de huishoudens.

De verontreinigde luchtuitstoot komt van verwarmingsinstallaties en van het autoverkeer. Transport is de grootste luchtvervuiler terwijl verwarmingsinstallaties voornamelijk het broeikaseffect veroorzaken. De Europese normen inzake het schadelijke fijn stof, stikstof en ozon worden niet gehaald. Een uitspraak hierover van het Europees Hof kan nog jaren op zich laten wachten. In enkele bredere zuidwest-noordoost georiënteerde straten zoals de Herzieningslaan en de Kliniekstraat is de luchtkwaliteit beter omwille van de luchtverversing door de overheersende zuidwestenwind. Dit is een erfenis uit de industriële periode. Eind 19e eeuw woonden hier immers de fabriekseigenaars en werden deze straten bewust zo aangelegd om ervoor te zorgen dat de stank van de toen aanwezige fabrieken hier niet zou blijven hangen.

Lawaai is één van de meest storende vormen van milieuhinder en dat in toenemende mate. Het gaat om wegverkeer op de Bergensesteenweg, in de nabijheid van het Zuidstation en op de Kleine Ring. Ook enkele te brede straten – Ropsy-Chaudronstraat, Clemenceaulaan, de Fiennesstraat, Van Lintstraat, Hoofdrioolstraat, Veeartsenstraat, E. Carpentierstraat – trekken veel autoverkeer aan en zorgen daardoor voor veel lawaai en luchtvervuiling in de woningen. De autohandel in de omgeving van de Heyvaertstraat en de Liverpoolstraat en de textielhandel in de Brogniezstraat en Limnanderstraat bezorgen de bewoners veel overlast.

Kuregem heeft een ruim aanbod van openbaar vervoer. Een metrolijn, een tramlijn, een buslijn van de MIVB en buslijnen van De Lijn met vertrek aan het Zuidstation doorkruisen Kuregem. Aan de rand bevinden zich nog een tram- en buslijn van de MIVB. In het totaal zijn er in Kuregem achttien op- en afstapplaatsen. Vanuit het Zuidstation zijn er nationale en internationale verbindingen. Bussen naar de luchthaven van Charleroi rijden wel dwars door de wijk. De gebrekkige fietsinfrastructuur maakt de wijk weinig aantrekkelijk voor fietsers. De staat van de voetpaden is de laatste vijf jaar sterk verbeterd. Door gebrek aan onderhoud door de gemeente dreigt deze verbetering echter van korte duur te zijn.

In Kuregem zijn vele handelszaken. Dit zorgt voor een grote bedrijvigheid alsook voor tewerkstelling. Enkele belangrijke handelsassen – Bergensesteenweg, Ropsy-Chaudronstraat, Clemenceaulaan en de Fiennesstraat – doorkruisen Kuregem. Ook de markten op de site van het slachthuis en aan het Zuidstation zijn een belangrijke troef. De lage prijzen trekken veel, vaak weinig bemiddelde, klanten aan. Het aanbod is weinig gevarieerd en zeer regelmatig gaan handelszaken failliet, veranderen van uitbater of schommelen op de rand van het bestaansminimum. De tewerkstelling is niet altijd officieel.

Compostbedeling op het pleintje voor de Sint-Franciscus Xaveriuskerk tijdens de jaarlijkse bloemenmarkt in mei.

Waar bewoners en passanten zich aan ergeren, is het vele zwerfvuil op straat. In een dichtbevolkte wijk als Kuregem is dit bijna niet te vermijden. Straatvegers doen wat ze kunnen... maar het gebrek aan netheid is vooral een gevolg van slecht werkende gemeentediensten en van een gebrekkige samenwerking onder de verschillende diensten. Openbare netheid is een uitgavepost waarop wordt bespaard en bovendien is Kuregem voor de gemeente geen prioritaire wijk.

Zowel Atrium Kuregem als Atrium Zuid proberen door verschillende acties en geldelijke steun – via de gemeente, het gewest en het Europees Fonds – zowel diversiteit als sfeer, aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van de handelszaken te verhogen. Omdat de meeste handelaars weinig kapitaalkrachtig zijn en de verkoop in dalende lijn gaat door een algemene verarming van de bevolking, verloopt dit niet eenvoudig.

Brussel is een van de meest groene hoofdsteden van Europa. De groene ruimten zijn wel ongelijkmatig verdeeld over de stad en een groot deel van die groene oppervlakten zijn tuinen en domeinen in privébezit. De meeste Kuregemnaren hebben geen toegang tot een privétuin. Er is nood aan speelplaatsen voor de kinderen. Waarom geen autovrije speelstraten? Omdat Kuregem veel kinderen telt, privétuinen er zeldzaam zijn, de woningen dichtbevolkt zijn en de woonomgeving weinig aangenaam is, is de behoefte aan groene openbare ruimten die uitnodigen tot ontmoeting en contact erg groot. Omwille van verscheidene redenen worden te veel bestaande mogelijkheden – vaak braakliggende terreinen – hiervoor onbenut gelaten. Het inrichten van de veeartsenijsite als openbaar park was een gemiste kans. Zowel de wijze van totstandkoming als het beheer van het Dauwpark door Leefmilieu Brussel zijn een mooi voorbeeld dat op andere plaatsen in Kuregem navolging verdient.

De gemeente Anderlecht realiseert een van haar basisopdrachten, namelijk het reinigen van de gemeentelijke straten, niet volledig. Vooral het dichtbevolkte Kuregem is hiervan het slachtoffer. Openbare netheid is een uitgavepost waarop wordt bespaard. Het personeelskader van de netheidsdiensten is nog slechts voor twee derde ingevuld. Door het gemeentelijk financieel saneringsplan worden mensen die met pensioen gaan niet vervangen. Daarnaast is Kuregem voor de gemeente geen prioritaire wijk. Het gebrek aan netheid is een gevolg van het gebrek aan politieke interesse, slecht werkende gemeentediensten en gebrekkige samenwerking onder de verschillende diensten.

Verschillende overheden zijn verantwoordelijk voor het proper houden van de wegen: de gemeente, het gewest en de MIVB dan weer voor de tramsporen en de -haltes. Onderhoud en reiniging kan slechts goed verlopen als zowel bewoners als overheden hun verantwoordelijkheid opnemen. Op initiatief van het buurtcomité Chrysalide is er een overleg tot stand gekomen met Abattoir over het zwerfvuil naar aanleiding van de markten. Niet de gemeente maar Manus Brussel – een initiatief voor ontwikkeling van de werkgelegenheid met zijn thuisbasis in Kuregem – veegt in opdracht van Abattoir op vrijdag, zaterdag en zondag de straten en stoepen gelegen rond de markt. Om te voorkomen dat een hoop vuil aangroeit, is het van belang dat de gemeente op regelmatige tijdstippen haar opdracht kan uitvoeren. Het gewest moet Anderlecht bijspringen om enkele gemeentelijke wegen schoon te houden. Met de nieuwe staatshervorming van regering Di Rupo zal de gemeente volledig bevoegd worden voor het vegen van de straten. De gemeente Anderlecht zal dan opnieuw voor een grote uitdaging staan.

Kuregem behoort zoals het overige deel van Anderlecht en samen met de gemeenten Vorst en Sint-Gillis tot de politiezone Zuid. In de Van Lintstraat bevindt er zich een commissariaat. Het noordwestelijk deel van Kuregem, gelegen op het grondgebied van Sint-Jans-Molenbeek, behoort tot de politiezone Brussel-West. Een antenne van deze politiezone is gevestigd in de Liverpoolstraat.

Annie (in het midden op de foto), bijna 35 jaar bewoonster van de Grondels: "Ik kende de buurt reeds als klein meisje, ik ging hier naar school. Later ben ik hier komen wonen. Ik zou de buurt niet willen verlaten omdat ik het hier gewoon ben, met de voor- en nadelen. Je ontmoet hier mensen van alle nationaliteiten. Ik probeer met iedereen samen te leven en dat bezorgt me levensvreugde."

Jaarlijks weerkerende buurtfeesten zijn er in het Dauwpark, op het pleintje aan het einde van de Liverpoolstraat, aan het Driehoeksplein, in de Otletstraat, bij Beeldenstorm, in de Hoedstraat, in het Grisarpark, aan het Grondelsblok en, zoals hier op de foto, in de Georges Moreaustraat.

Van de vastgestelde criminele feiten eisen diefstallen en afpersingen veruit het grootste deel op. Het gaat om autodiefstallen, carjackings, sacjackings uit auto's, fiets- en winkeldiefstallen en woninginbraak. Het dealen en gebruik van drugs zijn hiervan vaak de oorzaak. Gewelddadige misdrijven tegen eigendommen en vandalisme komen op het vlak van criminele delicten, ver na de diefstallen, op de tweede plaats. Het onveiligheidsgevoel wordt vooral gevoed door het verkeer: onaangepaste snelheid en agressief verkeersgedrag.

Het veiligheidsvraagstuk moet veel breder worden bekeken dan het enge criminaliteits- en politionele beleid. Heel wat veiligheidsproblemen hebben te maken met de mobiliteit en de economie, zoals inbreuken op de fiscale, sociale en milieuwetgeving. Veiligheid veronderstelt ook een propere openbare ruimte en voldoende buurtvoorzieningen.

Kuregem wordt in de media maar al te vaak afgeschilderd als een weinig veilige wijk. Hierbij baseert men zich meestal niet op cijfers. De grootstedelijke situatie en de zwakke socio-economische positie van vele bewoners hebben ongetwijfeld een directe invloed op de veiligheid en de onveiligheidsgevoelens. We dienen onveiligheid wel te bekijken in haar juiste proporties. Kuregem is zeker niet meer onveilig dan andere dichtbevolkte stadswijken.

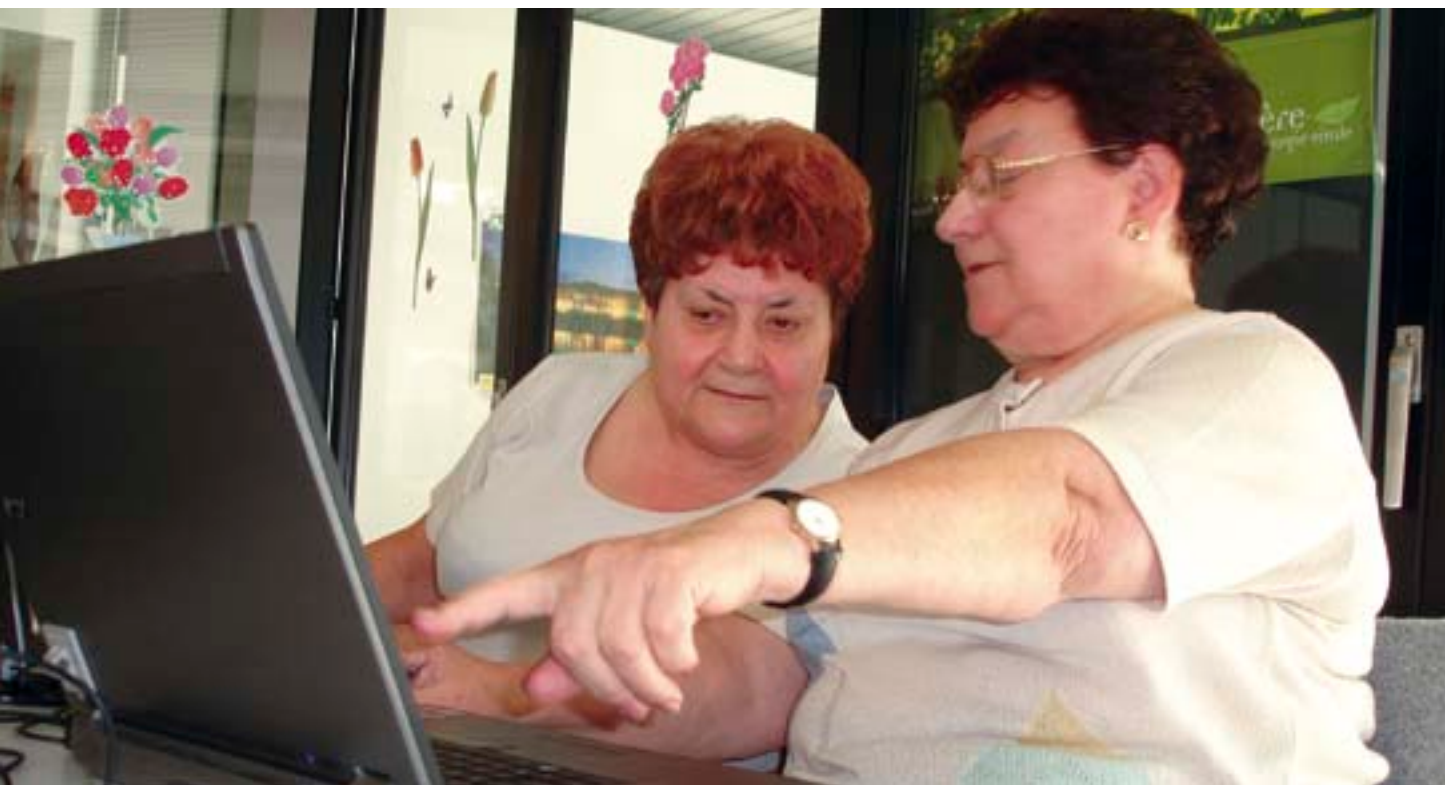
De overheid moet optreden tegen criminele feiten. Maar enkel een repressief beleid voeren is onvoldoende. Men dient ook de oorzaken, de voedingsbodems, aan te pakken. Dit zijn armoede, werkloosheid, slechte huisvesting en leefomstandigheden, kwaliteit van het onderwijs, sociale, raciale en culturele discriminatie. De aanpak van criminaliteit moet kaderen in een bredere visie op sociale cohesie en leefbaarheid in de wijk. De basis hiervoor zijn de bewoners en de talrijke organisaties. De versterking van deze sociale cohesie kan gebeuren door een versterking van de bestaande bewonersnetwerken en sociale organisaties. Ook politie, maar vooral gemeenschapswachten, buurtwerkers, straathoekwerkers, animatoren... dienen op de straat en de openbare ruimte aanwezig te zijn.

Buurtwerkingen versterken de sociale banden en verhogen de betrokkenheid van de bewoners. Buurtcomités werken ook aan een verbetering van de levensomstandigheden. Ze vormen een belangrijke spreekbuis naar de overheid toe om problemen of tekortkomingen te signaleren. Ze organiseren buurt- en/of bureneesten en leggen regelmatig bewonersvergaderingen in. De verschillende buurtcomités in Kuregem werken aan een verfraaiing van de wijk en zijn meestal ook betrokken bij de opvolging van de wijkcontracten.

Bewoners en organisaties dragen ook bij tot een positieve uitstraling van de wijk. Enkele opmerkelijke initiatieven om de stigmatisering van Kuregem tegen te gaan waren de affichecampagne 'Cureghem 100% tolérance', de 'I love Kureghem'-campagne en het initiatief van enkele moeders en grootmoeders op zondag 14 februari 2010 onder de titel 'Kuregem is geen no go zone, we zijn solidaire burgers'. Omdat deze moeders en grootmoeders de haatcampagnes tegen Kuregem beu waren organiseerden zij een couscousavond ten voordele van de slachtoffers omgekomen in de brand in een woning in Luik.

Bij Neko is mijnheer Yves Capaert aan het woord: "Eerst beginnen de jongeren zich uit te leven... en dan, langzamerhand, slagen we erin ze in goede banen te leiden. De jongeren leren rekening te houden met respect, aandacht, beleefdheid en evenwicht. Al deze elementen behoren tot de filosofie van judo. Judo biedt heel veel aan jongeren, zoals rust... dat brengt vrede in hun hoofd. Op pedagogisch vlak vertrekt men vanuit het driehoeksprincipe: gezin, school en sport. Het zijn drie pijlers waartussen er een verband is."

KureghemNet is een open computerleercentrum. Er worden lessen informatica gegeven voor beginners van 5 tot 93 jaar. KureghemNet organiseert ook creatieve ateliers en allerlei projecten zoals het intergenerationeel videoproject. Internet en e-learning vergroten de kansen van mensen in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

Cultuur en vrije tijd

Kinderen moeten kunnen opgroeien in een stimulerende omgeving met mogelijkheden om hun vrije tijd vorm te geven. Jongeren hebben een plek nodig waar ze welkom zijn, waar ze zich thuis kunnen voelen en waar ze zelf ideeën kunnen aanbrengen.

Er is in Kuregem nood aan een compleet aanbod van vrijetijdsactiviteiten op het vlak van sport, cultuur, ICT, muziek... met de mogelijkheid dat jongeren zelf activiteiten kunnen organiseren. Waar de overheid dikwijls schromelijk tekortschiet en bestaande initiatieven nog veel te weinig ondersteuning geeft, zijn er gelukkig tal van organisaties die er wel proberen voor te zorgen dat elk kind en elke jongere in zijn vrije tijd de ontwikkelingskansen krijgt waar ze recht op hebben.

Eén van de oudste en zeer bekende Belgische wielclubs, Royal Cureghem Sportief, werd in 1911 opgericht in een café gelegen langs de Bergensesteenweg vlakbij het Anderlechtse slachthuis. De club bestaat nog steeds alhoewel het clublokaal zich niet meer in Kuregem bevindt. Vandaag is er op het vlak van sport in de wijk een groot gebrek aan voldoende en betaalbare sportactiviteiten. Het sportcentrum 'Curosport' gaat door het stopzetten van de financiering door de federale overheid via het Grootstedenbeleid een onzekere toekomst tegemoet. De enkele sportorganisaties die actief zijn in Kuregem, leveren prima werk.

Van alle aardbewoners maakt vandaag één op drie gebruik van het internet; met andere woorden: twee derde is dus digitaal uitgesloten. Ook in eigen land gaapt er een digitale kloof waartegen KureghemNet – een project van Media Actie Kuregem-Stad (MAKS) – de strijd aanbindt door cursussen, een open atelier en allerhande creatieve activiteiten met de computer te organiseren voor zowel jong als oud in de wijk. De kloof die er is tussen de arme westelijke 'banaan', waartoe Kuregem behoort, en het veel rijkere zuidoostelijke deel van het Brussels gewest vinden we eveneens terug in het aandeel van de gezinnen dat beschikt over een internetaansluiting. De rol die het internet speelt in de menselijke ontwikkeling krijgt meer en meer internationale erkenning. De digitale kloof gaat niet enkel meer over het al dan niet hebben van een computer en een internetverbinding maar ook over de ontwikkeling van de vaardigheden voor het gebruik ervan. Hogergeschoolden gebruiken de computer om vooruit te komen in het leven, laaggeschoolden eerder voor ontspanning. De overheid dient een beleid te voeren dat het internet technisch, financieel en inhoudelijk toegankelijk maakt voor iedereen.

Na al het voorgaande gelezen te hebben, zal je denken: Cultuur? Niet onmiddellijk iets waar veel Kuregemnaars van wakker liggen. Ze hebben wel andere dingen rond hun hoofd: iedere maand zien rond te komen, werk en een betaalbare woning vinden, een kinderdagverblijf of school zoeken voor de kinderen... Je kan het ook omkeren. Men sluit kwetsbare groepen op cultureel vlak systematisch uit. Het huidige beleid, ook wat stadsontwikkeling betreft, stemt zich af op de financieel gegoede burger. Cultuur wordt daarbij meer en meer gezien als marktelement, ingepast in het neoliberale denken, waar de overheid zich meer en meer uit terugtrekt. Men ziet opwaardering niet als een opwaardering voor de mensen die er wonen maar wel om de stad te kunnen verkopen als commercieel product, als ideale plek om te investeren en te consumeren. Ook cultuur speelt daarbij een belangrijke rol.

- gemeentegrens
- spoorlijn
- ~ kanaal
- Kuregem
- Brusselse binnenstad

200 m

Kinderen					
9	58	126	128		
141	173	191	201		
Jongeren					
5	6	24	26	41	96
Senioren					
3	53	60	79		
Vrouwen					
17	26	35	60	197	

Artistiek					
19	25	51	68	153	185
Multimedia					
59	66	87	132		
Sport					
20	34	65	156	190	199
Cultuur					
5	14	16	18	23	29
42	43	49	54	62	72
84	89	150	154	163	198
209					

We hebben geen cultuurbeleid nodig waarbij cultuur zich afspeelt in cultuurtempels, maar wel een beleid dat een volwaardig cultureel aanbod voorziet tot in de kleinste hoeken van de stad zoals Kuregem. Brussel moet inzetten op een socialiserend cultuurbeleid: op culturele activiteiten waarbij alle inwoners betrokken worden. Een sociaal-artistieke organisatie als Beeldenstorm zet hier dagelijks op in. Kinderen worden er, zowel via schoolse als naschoolse ateliers, geconfronteerd met de verschillende kunstdisciplines. Beeldenstorm organiseert ateliers voor jong en oud en ondersteunt jonge kunstenaars. Deze organisatie tracht artistieke beleving, zowel voor kinderen als volwassenen, in te bedden in vier segmenten van het wijkgebeuren: de school, de vrijetijdsbesteding, de sociale economie en de artistieke producties. Tussen deze vier deelwerkingen maakt Beeldenstorm kruisverbindingen zodat het klassieke idee van de academie wordt omgebogen tot een actieve kunstbeleving in de wijk Kuregem.

Kinderen van La Rosée leven zich creatief uit tijdens het buurtfeest in het Dauwpark. Fabienne Marique, bezielster van dit initiatief in de Dauwstraat waar veel kinderen uit de wijk terechtkunnen, kijkt goedkeurend toe. La Rosée is uitgegroeid tot een vaste waarde in Kuregem.

Bronvermelding en bibliografie

Boeken en Brochures

- Armoede in Brussel, Jan Béghin, 2006, EPO
- Brussel!, Eric Corijn en Eefje Vloeberghs, 2009, VUBPress
- De Schande van een rijk land, Jan Béghin, 2009, Roularta Books
- Gemeentelijke fiches voor de analyse van lokale statistieken in het Brussels gewest – Fiche nr. 1 Gemeente Anderlecht, 2010, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
- Jaarverslag 2010 en 2011 Beeldenstorm
- MAKS in Kuregem. 2009, 12 maanden. Jaarverslag, Media Actie Kuregem-Stad
- MAKS in Kuregem. De werking in beeld 2010, Media Actie Kuregem-Stad
- MediKuregem Jaarverslag 2011, Wijkgezondheidscentrum MediKuregem
- Paria's van de stad. Nieuwe marginaliteit in tijden van neoliberalisme, Loïc Wacquant, 2012, EPO
- Rapport d'activités, Service Social de Cureghem, 2010
- Welzijns- en gezondheidsatlas van Brussel-Hoofdstad 2006, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

Tijdschriften en dagbladen

- Anderlechtcontact
- Brussel Deze Week
- De democratische school, Oproep voor een democratische school (OVDS)
- MO, september 2011 en december 2011-januari 2012
- Opbouwwerk Brussel, Samenlevingsopbouw Brussel
- Rinck Rond

Websites

- bisa.irisnet.be
- dewereldmorgen.be
- febio.be
- febisp.be
- socialeeconomie.be
- statbel.fgov.be/nl/statistieken/cijfers/arbeid_leven/fisc
- wijkmonitoring.irisnet.be

ADIF – Infor-Femmes asbl
Clemenceaulaan 23, 1070 Anderlecht
02 511 47 06
info@inforfemmes.be / www.inforfemmes.be

Beeldenstorm vzw
Bergensesteenweg 145, 1070 Anderlecht
02 523 43 50
nik.honinckx@beeldenstorm.be / www.beeldenstorm.be

Het Zuiden in Zicht,
Oxfam-Wereldwinkel Heist-Goor – Hulshout vzw
en Intal-ICS Heist-op-den-Berg
Burgerheidestraat 4, 2220 Heist-op-den-Berg
015 249 751

MAKS – Media Actie Kuregem-Stad vzw
Georges Moreaustraat 110, 1070 Anderlecht
02 555 09 90
maksvzw@maksvzw.be / www.maksvzw.be

Samenlevingsopbouw Brussel vzw
Henegouwenkaai 29, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
Wijkontwikkeling Kuregem – Programma Recht op Wonen
Georges Moreaustraat 110, 1070 Anderlecht
02 527 89 55
manu.aerden@samenlevingsopbouw.be / www.samenlevingsopbouwbrussel.be

Tochten van Hoop Brussel vzw
Begijnhofplein 7, 1000 Brussel
0496 793 624
info@tochtenvanhoop.eu / www.tochtenvanhoop.eu

Abattoir NV
Ropsy-Chaudronstraat 24, 1070 Anderlecht
02 521 54 19
info@abattoir.be / www.abattoir.be

Atrium Kuregem
Scheikundigestraat 34-36, 1070 Anderlecht
02 522 24 43
www.atrium.irisnet.be

Atrium Zuid
Paul-Henri Spaaklaan 29, 1060 Sint-Gillis
02 522 10 28
www.atrium.irisnet.be

Gemeente Anderlecht
Schepen Elke Roex,
Vlaamse Gemeenschapsmateries
Georges Moreaustraat 5, 1070 Anderlecht
02 558 08 23
samenlevingsopbouw@anderlecht.irisnet.be
cultuur@anderlecht.irisnet.be / www.anderlecht.be

Gillis NV
Plantinstraat 17, 1070 Anderlecht
02 522 39 69
gillis@gillis.be / www.gillis.be

huisvandeMens Brussel
een initiatief van de Mens.nu
Stalingradlaan 18-20, 1000 Brussel
02 242 36 02
brussel@demens.nu / www.demens.nu

Vlaamse Gemeenschapscommissie
E. Jacqmainlaan 135, 1000 Brussel
02 563 03 00
info@vgc.be / www.vgc.be

- 100 Groep Intro Brussel — Kommenstraat 36
- 101 Grondels (De) – Project Sociale Cohesie – Buurtdienst – HUVAK — Grondelsstraat 59
- 102 Groupement des Trois Monuments (du) (C3M) — Van Lintstraat 61
- 103 Huis der Gezinnen — Veeartsenstraat 20
- 104 Huis van het Protestantisme — Brogniezstraat 44
- 105 Huurdersadviesraad van de Anderlechtse Haard (CoCoLo) — Peterbos 4C/18
- 106 Huurdersbond — Albert I-square 18, 22, 32
- 107 Huurdersunie van Anderlecht-Kuregem (HUVAK) — Bergensesteenweg 211
- 108 Idée 53 — Scheikundigestraat 34-36
- 109 Institut d’Enseignement de Promotion Sociale de la Communauté Française d’Evere (site Anderlecht) (IEPSCF) — Chomé Wynsstraat 5
- 110 Institut de la Providence (IP) — Habermanstraat 27
- 111 Institut de la Vie — Ropsy-Chaudronstraat 7
- 112 Institut des Arts et Métiers — Slachthuislaan 50
- 113 Institut Henri De Cock (IHDC) — Barastraat 154-160
- 114 Institut Jeanne Toussaint – Institut de la Parure et de la Bijouterie — Slachthuislaan 50
- 115 Institut Marguerite Massart – Institut Technique de Mécanique et d’Electricité (ITME) Slachthuislaan 50
- 116 Institut Marius Renard — Georges Moreaustraat 107
- 117 Institut Notre-Dame (IND) — De Fiennesstraat 66
- 118 Institut Paul Hankar — Slachthuislaan 50
- 119 Institut Supérieur Industriel de Bruxelles (ISIB) — Grondelsstraat 28
- 120 International World Helps (IWOH) — Brogniezstraat 94
- 121 IRIS — Oude Graanmarkt 20/10, 1000 Brussel
- 122 JES — Werkhuizenstraat 3, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
- 123 Kaars (De) – Straathoekwerkers en sociaal-sportieve animatoren (SHWSSA) Albert I-square 2
- 124 Kameleon — Odonstraat 22
- 125 Kauri — De Fiennesstraat 77
- 126 Ket in Kuregem (KIK) — Georges Moreaustraat 1A
- 127 Kind en Gezin — Veeartsenstraat 20
- 128 KSJ — Georges Moreaustraat 104
- 129 Kurasaw Productions – een project van MAKS — Georges Moreaustraat 110
- 130 Kurasaw Tewerkstelling – een project van MAKS — Georges Moreaustraat 36
- 131 Kuregem — Georges Moreaustraat 69
- 132 KureghemNet – een project van MAKS — Georges Moreaustraat 110
- 133 Lama — Gheudestraat 47
- 134 Leonardo da Vinci – Athénée Royal — Chomé Wynsstraat 5
- 135 Ligue de l’enseignement — Odonstraat 22
- 136 Lilas (Les) — De Fiennesstraat 75
- 137 Lire et Ecrire — Albert I-square 11-12
- 138 Logement pour tous — Scheikundigestraat 34-36
- 139 Mailing & Handling (M&H) — Veeartsenstraat 63
- 140 Maïmonide — Poincarélaan 67
- 141 Maison des Enfants (La) — Van Lintstraat 18
- 142 Maison Médicale d’Anderlecht (La) — Clemenceaulaan 98
- 143 Manus Brussel — Scheikundigestraat 34-36
- 144 Media Actie Kuregem-Stad (MAKS) — Georges Moreaustraat 110
- 145 Medi Sud — Bergensesteenweg 15
- 146 MediKuregem — Joseph Dujardinstraat 6
- 147 Meilleur Lendemain — Eloystraat 80
- 148 Mission Locale d’Anderlecht – JobDriver – ECOMA — Ropsy-Chaudronstraat 7
- 149 Molenbeekse Huisvesting — Sint-Jan-Baptistvoorplein 27, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
- 150 Monyama — Ropsy-Chaudronstraat 6
- 151 Mulieris — Clemenceaulaan 4
- 152 Murmuur — Scheikundigestraat 34-36
- 153 Musique plurielle — Rossinistraat 14-18
- 154 Mutuelle Juive d’Inhumation — Baraplein 4
- 155 Muziekacademie Anderlecht — Dapperheidsplein 5

156	Neko (Le) — Raphaëlstraat 28
157	OCMW Antenne — Gosseliesstraat 8, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
158	Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) — Dr. De Meersmanstraat 14
159	Office de la Naissance et de l'Enfance (ONE) — Grondelsstraat 61
160	Pakistan Press Club Belgium – Peace Education and Rehabilitation Link (PEARL) Barastraat 3
161	Parkwachters Dauwpark Leefmilieu Brussel — Pottengoodstraat 3
162	Parthages — Pottengoodstraat 20/9
163	Pas moi — Ropsy-Chaudronstraat 7
164	Pepibru — Barastraat 173-177
165	Petits Goujons (Les) — Grondelsstraat 88
166	Pissenlits (Les) — Bergensesteenweg 192
167	Politieantenne West — Liverpoolstraat 33/8, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
168	PorteNINovepoort — Ransfortstraat 61, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
169	Renaissance-Lemmens — Dauwstraat 7
170	Renovassistance — Scheikundigestraat 34-36
171	Réseau d'aide aux toxicomanes (RAT) — Plantinstraat 29
172	Rhazes — Bergensesteenweg 112
173	Rosée (La) — Dauwstraat 7-9
174	Samenlevingsopbouw gemeente Anderlecht — Georges Moreaustraat 5
175	Samenlevingsopbouw – Spaar- en aankoopgroep La Clé — Georges Moreaustraat 110
176	Schoolbemiddeling — Georges Moreaustraat 107
177	Schoolsteunpunt – Lokale Bemiddeling — De Fiennesstraat 71
178	Service Couture Express — Clemenceaulaan 115
179	Service Couture Express — Clemenceaulaan 58
180	Service d'Accompagnement de Bruxelles — Pottengoodstraat 20/4
181	Services de Transport et de Déménagement – Société de Saint-Vincent de Paul Dauwstraat 9
182	Service Social de la Rosée — Dauwstraat 7
183	Sociaal hotel — Gosseliesstraat 10, 1080 Sint-Jans-Molenbeek
184	Sociale dienst van Kuregem — Van Lintstraat 75-79
185	Solari Edmundo — Scheikundigestraat 34-36
186	Solidariteit voor het Gezin – Sloeberket – Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning (CKG) Sloebernest — Plantinstraat 37
187	Solidarité Transport — Dr. De Meersmanstraat 45
188	Spaargroep — Georges Moreaustraat 110
189	Stichting voor Toekomstige Generaties — De Fiennesstraat 77
190	Straathoekwerkers en sociaal-sportieve animatoren (SHWSSA) – Formafoot – FC Lemmens — Rossinistraat 14-18
191	Studio Globo — Otletstraat 28
192	Toekomst voor de regio van de Anderlechtse poort (TRAP) — Plantinstraat 11
193	Toit de l'Amour — Eloystraat 81
194	Tourterelles (Les) — Odonstraat 22
195	Trajectoire jeunes – Jongerentraject – Antenne Mission Locale d'Anderlecht Albert I-square 16
196	Tulipes (Les) — Bergensesteenweg 11
197	Union des Femmes Libres pour l'Egalité des Droits (UFLED) Dr. De Meersmanstraat 30
198	Vereniging Parochiale werken Brussel-West — Dr. De Meersmanstraat 12
199	Voetbal-Studie-Gezin-Anderlecht (FEFA) — Herzieningslaan 75
200	Voorzienigheidsschool — Georges Moreaustraat 104
201	Walala — Otletstraat 28
202	Wijkontwikkeling Kuregem (WOK-huis) — Georges Moreaustraat 110
203	Woningfonds — Zomerstraat 73, 1050 Elsene
204	Woon- en Energiewinkel — Albert I-square 20
205	Zomer in de Dauwwijk (De) — Zeemtouwerstraat 12
206	Bouée (La) — Georges Moreaustraat 178
207	Klaproos (De) — Materiaalstraat
208	Vincentiaans huisje (Het) — Dauwstraat 9
209	Cultureghem — Ropsy-Chaudronstraat 24

